

Posam. štev. Din 1.—,
četrtkova in sobotna
številka Din 1.50 :—

„TABOR“, izhaja vsak
nedeljo in praznike
datum naslednjega
meseca po pošti
semstvo D 20-50,
Din 14.—, na izkaznice Din 1.50.

„NARODNI LIST“ (četrtkova štev.
„Tabora“) se naroča kot tednik
in stane mesečno 2 Din, četrt-
letno 6 Din, polletno 12 Din,
celoletno 22.50 Din.

Naročnina se plačuje v naprej.

Posl. Poština plačana v gotovini.

TABOR

(NARODNI LIST)

Posam. štev. Din 1.—,
četrtkova in sobotna
številka Din 1.50 :—

UREDNIŠTVO „Tabora“ in „Na-
rodnega lista“ je v Mariboru, Jur-
neva ulica 4, I. nadstropje. —
Telefon interurb. števil. 276. —
Rokopisi se ne vračajo.

UPRAVA je v Jurčičevi ul. št. 4,
prilijeta desno. — Telefon št. 24.
SHS poštno-tele. rač. za „Tabor“
11.787, za „Narodni list“ 12.853.

Na naročila brez denarja se ne
odgovarja. Inzeratne cene po dogovoru.

Leto: IV (II).

Maribor, četrtek 26. julija 1923.

Štev: 166 (30).

Greh SLS.

Klerikalna stranka se zviha v hudih
Krčih. Njena taktika izza zadnjih voli-
tev sem jo je spravila v zagato, iz ka-
tere se ne more več izviti: najprej ostud-
no lizanje pet radikalcev, cencanje, ali
bi šla v vlado ali ne, Markov protokol,
razočaranje, ker so jih radikalci lepo za-
nos vodili — nato pa zopet kakor pred
volitvami divje hujskanje proti državi
in proti Srbom. Za skledo leče v obliki
klerikalnega pokrajinskega namestnika
in njim poslušnih šefov politične uprave
so prodali svojo avtonomijo, službova-
nje slovenskih fantov doma, ljudstvu
obljubovano znižanje davkov itd. Zve-
zali so se z Radičem, ki ga zdaj prekli-
njajo, ker je tako lepo zamišljeno pe-
sem o klerikalni slavi in nadvladi v Slo-
veniji zadušila radikalna politična ra-
finiranost in pa nesposobnost klerikal-
nih voditeljev.

Na svojem zborovanju v Celju so
hoteli klerikalci pokazati korajžje. Toda
poskus je klavirno končal, ker v dr. Ko-
rošcu še vedno tli iskrica želje, da bi
zlezal v vlado. Zato je dejal svojim ov-
čicam: Res je, kostruni, da smo v Beo-
gradu brez vsake moči in da se nam že
slovenske krave smejejo, ker nič ne do-
ležemo. Toda mogoče je še vendarle, da
bodo radikalci uvideli mojo uslužnost in
pasjo naturo in me spusti v jeseni k
vladnim jaslom ter mi dali v Sloveniji
pokrajinskega namestnika. Potem bomo
pa vsi liberalno zalego poklali kakor
mrčes. Zato pa še počakajmo do jeseni
in ne bodimo tako neumni, kakor Radič,
ki noče dol iti, da bi nam pomagal raz-
bijati Srbom glave. Med tem pa le prid-
nuj hujskajte proti državi in psujte na
Srbe!

Tako prilično je govoril dr. Koro-
šec in ovčice so ga razumele, se razkro-
pile, in hujše ko kdaj je danes sejanje
sovražstva s strani klerikalcev proti dr-
žavi, proti srbskemu delu naroda itd.

Politiko, kakršno vodi danes SLS, od-
ločno obsoja ves trezni del naroda. Zve-
lo z političnim šarlatanom in norcem
Radičem, ki ga na drugi strani klerikal-
no časopisje samo psuje kakor cigana,
na drugi strani podžiganje plemenske
mržnje, s čimur se izpodkopavajo tem-
elji naše skupne domovine — vse to je
spravilo zlasti naš slovenski del naroda
v obupni položaj osamelosti. To je naj-
na posledica neprestanega hujskanja
proti Beogradu in proti srbskemu delu
naroda. Zakaj več kot razumljivo je, da
Srbi istovetijo Slovence s klerikalno
stranko, ki ima ogromno večino manda-
tov iz Slovenije v svojih rokah in s tem
tudi polno odgovornost za vse politične
dogodke ter za vse uspehe ali neuspehe.
SLS je s svojo negativno, razdiralno, o-
tročjo-smešno politiko dosegla, da se nas
Slovencev v Beogradu skoro noče več
poslušati, dosegla pa je tudi katastro-
falno davčno obremenitev vseh slojev,
uvredbo reakcionarnega kuluka, spre-
jetje reakcionarnega uradniškega zaka-
na itd. itd. Res je, da so klerikalci proti
vsemu temu glasovali, toda oni so v svo-
ji slepoti omogočili radikalcem, da so
stvarili samoradikalno vlado in da lah-
ko zdaj s pomočjo Turkov iz južne Srbi-
je delajo, kar hočejo. Danes lahko vpi-
jejo klerikalci kolikor hočejo: radikalci
sede trdno v sedlu, kamor so jih posadili
klerikalci, in za vse, kar sklene radikal-
ska večina, je soodgovorna SLS, ki jim
je v slepoti pripomogla do moči.

Nam pa seveda ni dovolj, da to ugo-
tovimo, ampak iskati moramo izhoda iz
položaja. Mi vidimo možnost za izbolj-
šanje položaja edino v izvedbi ustave.
Ljudstvu se naj da v oblastnih in srez-

Iz narodne skupščine.

Izročitev Radića in drugih poslancev pride danes na vrsto.

Beograd, 25. julija. (Izv.) Danes
dopoldne se je v narodni skupščini nade-
ljevala debata o zakonskem načrtu o za-
varovanju posevkov zoper točo in od-
škodnini. Najbolj so se udeležili debate

zemljoradniški in demokratski poslanci.
Poročilo imunitetnega odbora o izročit-
vi Radića in drugih sodišču pride na
dnevni red še le na popoldanski seji na-
rodne skupščine.

Za kakšne drobtinice se prodajo klerikalci radikalcem?

Beograd, 25. julija. (Izv.) »Politika«
poroča: Včeraj dopoldne je bil odgloso-
van uradniški zakon. Demokratski in
zemljoradniški poslanci so pred glasova-
njem podali svoje izjave ter nato zapu-
stili dvorano. Prvočno so nameravali za-
pustiti narodno skupščino tudi klerikalci,
ker bi ni spravilo radikalcev v zadrego,
ker bi ne imeli kvoruma. Zato so radi-
kalci stopili takoj v pogajanja s kleri-
kalci, ki so končala tako, da so klerikal-

ci ostali v skupščini. Kot proti-
uslugo za to so jim radikal-
ci obljubili enega člana pri glavni kon-
troli. V vrstah opozicije je to postopanje
radikalne večine in klerikalcev povzro-
čilo veliko ogorčenje, zlasti, ker so kle-
rikalci po vseh svojih listih bobnali pro-
ti zakonu in se izjavljali solidarne s o-
pozicijo. Izpolnitev glavne kontrole se
je vršila na čisto partizanski način med
radikalci in klerikalci.

Dr. Ninčić in dr. Beneš na potu v Sinajo.

Dr. Ninčić odpotuje jutri v Sinajo.

Beograd, 25. julija. Minister zuna-
njih zadev dr. Ninčić se poda jutri do-
poldne v spremstvu svojega kabinetnega
šefa g. Petrovića v Sinajo, kjer se vrši
konferenca zunanjih ministrov Male
antante.

Praga, 25. julija. Zunanji minister

dr. Beneš odpotuje jutri v spremstvu
ekspertov na konferenco Male antante v
Sinajo. Pred početkom konference bo
imel predrazgovore z rumunskim zuna-
njim ministrom Duco, zlasti glede re-
zultatov njegovega potovanja v Pariz,
London in Bruselj.

Lausannska mirovna pogodba podpisana.

Amerika ni podpisala. Tudi ne

Jugoslavija in Češkoslovaška.

Lausanne, 24. julija. Danes popol-
dne se je vršila zaključna seja mirovne
konference, na kateri je bila na slovesen
način podpisana mirovna pogodba s
Turčijo. Podpis se je izvršil v avli tukaj-
šnje univerze. Podpisali so pogodbo de-
legati Turčije, Anglije, Francije, Italije,
Japonske, Grčije, Rumunije, Bolgarije,
Belgije in Portugalske.

Lausanne, 24. julija. Zedinjene dr-
žave se niso udeležile podpisa orijentske
mirovne pogodbe, ker vodijo s Turčijo
posebna pogajanja v svrhu sklepa po-
sebnih pogodb. Ameriški delegat Grelse
je obrnil v Washington po nove inštruk-
cije. Turki so radi tega odgodili svoj
odhod iz Lausanne.

Zakaj Jugoslavija ni podpi- sala lausannske mirovne po- godbe?

Lausanne, 25. julija. (Izv.) Švicar-
ska brzojavna agencija poroča, da jugo-
slovenski delegat na mirovni konferenci
v Lausanni ni podpisal lausannske mi-
rovne pogodbe, ker stoji jugoslovenske
vlada na stališču, da so teritorialne za-
deve med Jugoslavijo in Turčijo rešene
že z londonsko pogodbo iz leta 1913. Lau-
sannska pogodba rešuje samo vprašanja,
ki so nastala po svetovni vojni ter po
grško-turški vojni, ne more pa določevati
ničesar, kar se tiče finančnih in gospo-
darskih zadev jugoslovenskega teritori-
ja. Na včerajšnji svečani seji mirovne
konference je bila pogodba s strani osta-
lih držav podpisana s pridatkom, da jo
lahko Jugoslavija podpiše pozneje, toda
prej, ko stopi pogodba v veljavo. Ta
dodatek vsebuje tudi konstatacijo, da
vlada med Turčijo in Jugoslavijo mi-
rovno stanje ter določbo, da si jugoslo-
venska vlada pridržuje pravico, da se
pozneje sporazume z zavezniki in Bolga-
rijo glede onega dela turških dolgov, ki
odpadejo na Jugoslavijo.

Odkritje velike protiboljš- viške zarote v rdeči armadi.

Berlin, 25. julija. (Izv.) Glasovi ve-
sti iz Moskve je v Poltavi odkrita velika
protiboljševiška zarota. Prevrat je imela
izvesti takozvana »Rusko-ukrajinska na-
cionalna liga«. Svoje delovanje je orga-
nizacija razširila zlasti med rdečo voj-

sko. Aretiranih je več višjih častnikov v
Poltavi, Kijevu, Jekaterinoslavu in Kur-
sku. Trije divizijski in sedem polkovnih
poveljnikov je bilo degradiranih. Zarot-
niki so imeli svoje zaupnike tudi med
funkcionarji moskovske boljševiške
vlade. V Moskvi je radi tega bilo zaprtih
dvanaest uradnikov.

Iz parlamentarnih klubov.

Beograd, 25. julija. Včeraj niso
imeli radikalci nobene seje.

Beograd, 25. julija. Demokratski
klub je imel sejo včeraj ob 5. uri popol-
dne. Po krajši diskusiji je bilo sklenje-
no, da bo demokratska stranka izdala
komunike, v katerem obsoja ustanovitev
kakršnekoli makedonske skupine, bodisi
politične ali omladinske.

Mornariške stavke še ni konec.

Sušak, 25. julija. Mornariška stavka
še vedno traja. Ni nastopil nikak nov
moment. Komisija, ki jo je poslalo pro-
metno ministrstvo, se nahaja v Dubrov-
niku in namerava obiskati tudi Sušak.

BORZA.

Curih, 25. julija. (Izv.) Predborza.
Pariz 33.—, Beograd 6, London 25.66, Ber-
lin 0.0012, Praga 16.625, Milan 24.40, New-
york 558, Dunaj 0.0078 pet osmin, žig.
krona 0.0079, Budimpešta 0.04, Sofija 5.50.

Zagreb, 25. julija. Pariz 5.605—5.675,
Švica 17.025—17.075, London 4.365—4.375,
Berlin 0.185—0.215, Dunaj 0.133—0.134, Pra-
ga 2.835—2.845, Milan 4.14%—4.16%, New-
york 94.50—95.50.

kih zastopli možnost soodločevanja v
perečih gospodarskih vprašanjih. Po-
glejmo samo en primer: naše okrajne
zastope vodijo že od prevrata sem veči-
noma gerenti s svetovalci. Ti gerenti,
dostikrat samo strankarski eksponenti
brez vsakih gospodarskih sposobnosti,
razpolagajo brez legitimacije ljudstva z
milijonskimi krediti. Pri pravilnem
funkcioniranju srezkih skupščin, ki so
naravne naslednice prejšnjih okrajnih
zastopov, se bodo vprašanja cest lahko
reševala brez kuluka po načinu, ki ga
smatrajo posamezni okraji po svojih go-
spodarskih razmerah za primeren. Naše
humanitarne in socialne naprave trpi-
jo danes, ker se samo z birokratičnim a-
paratom iz centrale v Beogradu ne dajo
lokalnim potrebam primerno urediti.
Položaj se bo bistveno obrnil na bolje,
čim se bodo taka vprašanja obravnavala
in reševala od lokalnih činiteljev kra-
jevnim potrebam primerno. Danes naše-
ga kmeta, obrtnika in trgovca v Beogra-
du ne slišijo, ker nimajo svojega prave-
ga zastopstva. SLS uganja v Beogradu
samo demagogijo, se lovi za radikalnimi
političnimi gesli, v gospodarskem oziru
ni za nobenega navedenih stanov ni-
česar storila, pač pa je res Slovence
spravila ob ves kredit, sebe samo pa v
luč otročje stranke. To so danes — za-
speti SLS!

Sinaja.

Konferenca zunanjih ministrov Male
antante, ki se vrši v Sinaji, ne bo imela
tistega pomena, ki so ji ga prisodile prve
vesti. Po prvih vesteh je namreč izgle-
dalo, da bo na konferenci zastopana tu-
di Poljska, ki bo oficijelno pristopila k
Mali antanti. Pozneje so bile te vesti po-
pravičene v toliko, da se Poljska ne
udeleži konference. Baje se bo vršila v
poznejšem času posebna konferenca, pri
kateri bo Poljska prijavila svoj pristop
k zvezi Jugoslavije, Češkoslovaške in
Romunije. Sinajska konferenca se bo
predvsem bavila z razmerjem do veselj,
pri čemur bodo najbrž važnega pomena
rezultati dr. Benešovega potovanja v Pa-
riz in London.

V času, ko je opažati ojačenje evrop-
ske politične reakcije, ko vidimo, da pre-
maganim narodom zopet raste greben, ko
dobivamo vesti o dalekosežni in spretno
razpredeni podzemski agitaciji proti mi-
rovnim pogodbam, je treba poudariti po-
men Male antante. Treba je poudariti
dejstvo, da ni nič na svetu stalnega in da
se lahko nekega dne zamaje sistem me-
narodnih pogodb, s katerimi je zajam-
čena naša narodna svoboda in nezavis-
nost. Ne smemo precenjevati delovanja
raznih podzemskih organizacij, ki rajejo
pod našimi temelji, ne bi pa bilo dobro,
če bi jih ignorirali. V današnjem evrop-
skem svetu kraljuje bolj ko kdaj poprej
sila. Ona sila, ki je v svetovni vojni
zmagala in kateri se imamo tudi mi za-
hvaliti za osvobodjenje izpod nam nasprot-
ne sile, se mora še vedno boriti s prema-
gano silo, ktera si hoče pridobiti naj-
prej ravnotežje, nato pa premoč. Nikar ne
pozabimo, da smo pravzaprav vsi udele-
ženi pri tej borbi v kolikor nam ni vseeno
kam spadamo in kako izgleda evropski
zemljevid. Mala antanta sloni na zamisli,
da se male in srednje države, ki so se for-
mirale v Srednji Evropi in na Balkanu,
združijo v defenziven blok, ki bo branil
dosežene uspehe in stal na straži, da nas
kdo ne oropa sadov zmage. Pod vplivom
nemške propagande se pri nas veskrat
sliši, da je Mala antanta samo takaj veli-
ke antante. Zadnji dogodki nam kažejo,
da se Velika antanta polagoma razhaja
baš v naziranju o nasledstvenih državah.

Anglija ima očitno precej simpatij za Madžare in Avstrijce, Italija goji z vso vnamo imperijalistični pohlep po jugoslovanski zemlji in formalno zavezništvo med njo in našo državo je samo nekaka dekoracija, ki Italijanov niti najmanj ne veže.

Mala antanta je interesna zajednica, ki kloni na čisto realnih temeljih. Žal da ni popolna; zlasti se čuti odsotnost Poljske. Ni pa se treba čuditi, če se v nekaterih vprašanjih stališča razhajajo, kakor se je lepo pokazalo povodom preobrata v Bolgariji. Take difference so neizogibne; glavno je, da se ohrani sporazum v bistvenih načelih in da Mala antanta ostane. Ravno zaradi nezavisnosti od velikih zapadnih držav je treba ohraniti načelno enotnost srednjih držav, ker bi se vsaka država zase mnogo bolj podrejala vplivu večje države nego se podreja cela skupina. Zategadelj je važnega pomena, da Češkoslovaška, Jugoslavija in Romunija sporazumno določajo svoje stališče napram zapadni antanti. Na drugi strani pa naj tudi reakcionarji računajo s strnjanim odporom onih, ki so zainteresirani na tem, da se nemški imperijalizem ne ojači in ki odločno odklanjajo državnoopravne poskuse raznih fevdalnih dinastij.

Za naše mednarodno-politično stališče je obstoj Male antante nedvomno aktivna postavka. Na tej podlagi je treba delati dalje. Z vso odločnostjo moramo obsoditi tudi v tem primeru demagoške izjave odgovornega voditelja hrvatskih državnih separatistov, ki se sicer izjavlja za mednarodno priznane državne meje, ki pa ob vsaki priliki pozdravlja imperijalistične zveze (na pr. ono med Mussolinijem in angleškimi konzervativci), katere bodo sicer nepopustljive napram Nemčiji, ki pa bi hotele barantati z ozemljem srednjih držav, pokazujoč zanimanje in simpatije za avstrijske, madžarske in italijanske težnje.

Naj bi tedaj sinajska konferenca ojačila stražo, ki bedi nad mednarodno-političnimi temelji naše svobode, naj pa bi tudi pripravila teren za skorajšnji pristop bratske poljske republike. To bi si želeli tudi s slovanskega vidika, kajti bodočnost narekuje Poljakom večje zblizanje s češkoslov. in jugoslov. težnjami nego so ga hoteli imeti v preteklosti.

Tedenski pregled

za naročnike »Narodnega lista«.

Petek, 20. julija: Vsi politični krogi se bavijo z zadevo Radića. V nekem svojem govoru je napadal kraljevo rodbino in žalil Nj. Vel. kraljico. Ministrski svet je v svoji današnji seji razpravljala o njegovi izročitvi sodišču. Med klerikalci se opaža vedno hujša opozicija proti Radiću, s katerim namerava jo prekiniti vse zveze ter skleniti poseben pakt z radikalci. — Kraljeva dvojica je danes zvečer odpotovala z Beogra-

Dr. St. Pavelšek:

Iz bojov za notranjo ureditev naše države.

(Dalje).

DOKUMENTI NAŠEGA OSVOBOJENJA.

Majska deklaracija.

(30. maja 1917.)

Podpisani narodni zastopniki združeni v Jugoslovanskem klubu, izjavljajo, da zahtevajo na temelju narodnega načela in hrvatskega državnega prava ujedinenje vseh pokrajin v monarhiji, v katerih žive Slovenci, Hrvati in Srbi, v jedno samostojno, od vsakega gospodstva tujih narodov svobodno in na demokratski podlagi osnovano državno telo, pod žezlom Habsburško-lotarinske dinastije, ter se hočejo z vso svojo močjo postaviti za uresničenje te zahteve svojega edinstvenega (jednega in istega) naroda. S tem pridržkom bodo podpisani sočelovali pri delu parlamenta. Na Dunaju, 30. maja 1917.

Dr. Korošec.

Dr. M. Laginja.

Sledi 20. podpisov.

(Opomba. Da zahteva gorenja deklaracija združenje jugoslovanskega ozemlja pod žezlom Habsburško-lotarinske dinastije, se da pač pojasniti iz več vzro-

da na Bled, kjer ostane mesec dni. — V trboveljskem rudniku je danes izbruhnila stavka, kateri so se pridružili tudi rudarji ostalih rudnikov na Slovenskem.

Sobota, 21. julija: Imunitetni odbor je danes sklenil, da se Radića radi raznih tiskovnih deliktov in radi veleizdaje izroči sodišču. Razen Radića bo izročeno še več drugih blokaških poslancev ter klerikalna poslanca Žebot in Pušanjak. Radić bi imel biti danes aretiran, pa je izginil iz Zagreba in biva nekje na svojem posestvu v zagrebski okolici. — V zakonodajnem odboru je bil danes sprejet uradniški zakon. Opozicija je podala ostre izjave proti zakonskemu načrtu, kakor ga predlagajo radikalci. V imenu demokratskega kluba je podal izjavo predsednik Ljuba Davidović, nakar so se vsi demokratski poslanci odstranili iz dvorane. Zakon je bil sprejet z glasovi radikalcev, Nemcev in Džemijeta.

Nedelja, 22. julija: Posamezni parlamentarni klubi so imeli danes posveto- vanja o tekočih zadevah. — Demokratski klub je razpravljala o zakonskih predlogih, ki pridejo na dnevni red še pred parlamentarnimi počitnicami.

Ponedeljek, 23. julija: Na današnji seji narodne skupščine je bila volitev glavne kontrole. Radikalci so odklonili vse slovanske kandidate ter izvolili same radikalce. Izročitev Radića sodišču je odgodena ter akt izročen imunitetnemu odboru. Radikalni maneuver, da bi opozicijo prestrašili, se je ponesrečil. V vseh političnih krogih vlada radi omahljive politike vlade napram Radiću veliko ogorčenje.

Torek, 24. julija: Na današnji seji narodne skupščine je bil sprejet uradniški zakon. Demokratski klub je podal izjavo, v kateri povdarja, da ne more glasovati za ta zakon, ker je eden najreakcionarnejših zakonov današnje dobe, ki stanje uradništva le še poslabša, ne pa izboljša. Na to so demokratski poslanci zapustili parlament. Tudi ostala opozicija se je pred glasovanjem odstranila iz dvorane. Vso odgovornost za ta zakon nosijo radikalci. — V radikalnem klubu vlada velika nezadovoljnost radi postopanja vlade napram Radiću. Nekaterim radikalnim ministrom so radikalni poslanci očitali, da se okoriščajo z državnim denarjem. Pašić jih je nekaj časa zagovarjal, nato pa je zapustil sejo kluba. — Narodna skupščina bo sprejela še zakon o zavarovanju zoper točo, nakar bo odšla na počitnice.

Mornarica veže najoddaljenejši državni Gradimo našo mornarico! Jačimo, Jadransko Stražo!

kov. Leta 1917., ko je divjala še vojna furija, bi z odkrito protidržavno deklaracijo podprli naši poslanci delo inozemskih odborov, a vlada bi bila razglašala parlament, zabranila poslancem, da bi se prosto gibali med narodom, podrobno delo v narodu bi se ne bilo moglo izvršiti in ljudstvo bi ne bilo pripravljeno na velike dogodke, ki so morali slediti. Najvažnejši vzrok pa je bil ta, da poslanci sami med seboj niso bili edini, pojavilo se je že takrat dvojno stremljenje: ali se naj nasloni jugoslovanska politična tvorba na centralno ali pa na zapadno Evropo. Ker pa je bila večina poslancev še prvega mnenja in je bila manjšina popolnoma zadovoljna z uspehom, če pokaže inozemstvu solidarnost vseh jugoslovanskih zastopnikov, je dobila deklaracija gorenjo obliko. Majniška deklaracija nima sicer nikake državnoopravne veljave, vendar pa je za nas silno važen dokument, ker ne zahtevajo naši zastopniki več združene Slovenije, temveč združitve vsega avstrijskega ozemlja, kjer prebivajo Jugoslovani).

Krfska deklaracija.

(20. julija 1917.)

Na konferenci članov bivšega koalicijskega in sedanjega kabineta kraljevine Srbije in predstavnikov jugoslovanskega odbora s sedežem v Londonu, so se izmenjale misli o vseh vprašanjih, ki so

Politično obzorje.

Rusija in slovanske države.

Popolnoma naravna je težnja malih narodov in držav, da se hočejo nasloniti na velike narode in države. Tembolj, če so jim sorodne po krvi, po preteklosti, po kulturnih stremljenjih. Tudi Jugoslovani in Čehoslovaki čutimo, da nam manjka velesile, ki bi bolj razumela naše potrebe, ki bi nas odkritosrčneje podpirala v naših mednarodnih težnjah. Naše tradicije so še iz preporodne dobe usmerjene proti Rusiji. Od nje so naši očeti »nekaj« pričakovali, nji, veliki, mogočni, širši od Evrope, so napijali v prvaških družbah. Rusofilstvo je pomenilo revolucionarnost, da si je bilo de facto zelo daleč od dejanskega upora. Dunaj se je bal češkega in jugoslov. panslavizma, a le zato, ker je imel slabo vest; danes si lahko odkrito povemo, da je bil panslavizem naših očetov nedolžna petošolska ljubezen. V političnem življenju zmaguje samo to, kar ima realne oblike in kar računa z dejanskim življenjem. Nekoliko resnejši je bil češki panslavizem za časa federalističnega gibanja v Avstriji. V dobi historizma so se lahko Čehi upirali na češko državno in dinastično pravo. A realizacija je ležala v nedoglednosti. Rusija ni mogla zaradi Čehov riskirati vojne z donavsko monarhijo, Čehi pa niso imeli nikakih izgledov za uspešno revolucijo. Slovence bi caristična Rusija sploh žrtvovala, ker ni imela zmisla za prirodno pravo, na katerem so slonele naše zahteve. Sploh pa je ruska državna politika hodila pota, ki so bila nam popolnoma tuja. V nji je odločeval dinastični interes; njena smer je bila čisto imperijalistična. Če bi Čehi, Slovenci, Hrvati bili postali državljani veliko-ruske carvine, bi se nam godilo podobno kot Poljakom in drugim narodom v bivši Rusiji, ki niso smeli imeti niti lastnih šol. Naš ruski ideal je bil v realnem življenju čisto drugačen nego v naših predstavah. Carska Rusija je pač osvobodila Bolgare in storila Srbiji mnogo uslug, to pa predvsem iz lastnih interesov. Rusija se je namreč borila z Avstrijo za Balkan. Dokler je Obrenovičeva Srbija plavala v avstrijskih vodah, je ruski stric ljubimka z Bolgarijo. S prihodom Karađorđevićev v Srbijo pa je bilo obratno.

V Rusiji ni imelo ljudstvo besede, prav posebno ne v poprejšnji dobi. Borba med slavjanofili in zapadnjaki je imela literarno-strankarski značaj. Pa še slavjanofili niso bili za osvobodjenje avstrijskih Slovanov v našem smislu. Bil je to spor za nekako »Geschichtsphilosophie«. Slavjanofili so bili romantični, kakor je panslavizem sploh romantična struja. Posamezniki so pač razumeli naše težnje, a kaj je bil njihov glas v veliki Rusiji!

Zapadno slovansko ni imelo (izvzemši Srbijo in Bolgarijo) od ruske države nikakih nacionalnih koristi. Vezala ga je

v zvezi z bodočim skupnim državnim življenjem Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Srečni smo, da moremo tudi ob tej priliki konstatirati, da je vladala med člani konference tudi to pot enodušnosti v vseh vprašanjih bodočega zajednega državnega življenja.

Pred vsem zastopniki ponovno in najodločneje naglašajo, da je to naš troimni narod eden in isti po krvi, po govornem in pisanem jeziku, po zavesti svojega jezika, po nepretrganosti in celoti ozemlja, na katerem živi nadeljeno, in po skupnih življenjskih težnjah svojega narodnostnega obstanka ter vsestranskega razvoja.

Ideja o njegovem nacionalnem jedinstvu ni ugasnila nikdar, čeravno je bila vsa sila nacionalnega neprijatelja usmerjena proti njegovemu edinstvu, njegovi svobodi in nacionalnemu opstoju. Bil je ločen v več držav in v sami Avstro-Ogrski deljen ne samo na tri plemenske imena, temveč na 11 pokrajinskih uprav in 13 zakonodajstev. Zavest nacionalnega edinstva in težnje po svobodi in neodvisnosti so ga ohranile v nepretrganih stoletnih bojih na istoku s Turki, a na zapadu z Nemci in Madžari.

Številčno slabši tako od vzhodnega kakor od zahodnega neprijatelja ni mogel sam doseči svojega narodnega in državnega edinstva, svoje svobode in svoje neodvisnosti, ker je tudi na zapadni

pač globoka ljubezen do ruskega naroda, a to je drugo poglavje, ki ostane nedotaknjeno, ker nam je sveto.

V prejšnjem članku smo pokazali, da boljševiška Rusija pomeni za slovansko globok — minus. Sedanji sistem ruske države je popolnoma tuj i Rusom i Slovanom. To je čisto mednarodni eksperiment, ki se je začel v Rusiji, ker je misel tam najprimernejši teren. Mi ne verjemo in se ne damo prepričati, da bo Rusija Ljenuina-Trockega sprejela ono ideologijo, ki jo pričakujejo od Rusije naš panslavisti.

Torej nova Rusija! Čisto negotovo je, kakšna bo in kdaj bo nastala. Kdo bo izvršil gigantski preobrat, ki je potreben, da se zlomi sedanja stvarba, če se da zlomiti? Ruska emigracija fatalistično pričakuje ruskega Napoleona, ki bo z mečem presekal vse gordijske voze in spravil Rusijo iz kaosa. To je vera, a vendarle ne prestavlja gor. Ruska bodočnost leži v mraku; vemo samo to, da je ruski duh nezlomljiv in da si mora prejalisej stvoriti novo državno obliko. Zaman bi bilo ugibati, ali bo v bodoči Rusiji prevladovala monarhistična ali republikanska, centralistična ali federalistična smer. Morda je precej verjetno, da bodo levičarskim ekstremistom sledili desničarski ekstremisti. Slednji so v splošnem orientirani germanofilsko. — Sploh se opaža, da se Rusi bolj ko kdaj poprej potegujejo za sporazum z Nemci in Nemčijo. Politika koncem koncem vključuje sentimentalnosti in obični na oni: do, ut des (daj, da dobiš).

Kaj bodo zapadni in južni Slovani žrtvovali za novo, za sedaj še neznanorussko državo? Na Češkem so se svojčas vršile dolge debate za in proti intervenciji. Dr. Kramář je bil mnenja, da bi Češkoslovaška bila morala intervenirati s orožjem zoper ruske boljševike. Idejni krog prezidenta dr. Masaryka je bil proti intervenciji. Zopet sta trčila narodni romantizem in realizem. Nam se zdi, da ima prav dr. Masaryk: intervencija bi silno škodovala notranjemu miru na Češkem, uspeh pa bi bil zelo dvomljiv. Tudi v bodočem trenutku se bodo Čehi in Jugoslovani težko odločili za vmešavanje v ruske notranje razmere, Poljaki pa so itak izključeni.

Nova Rusija bo po vsej verjetnosti bolj germanofilska nego slovanska. Borjimo se, da bo hotela imeti obračun s Poljaki in z drugimi obrobniimi državami, ki so se razvile iz carske Rusije. Pri tem bo potrebovala pomoči Nemčije. To je vedela kombinacija, a zdi se nam varjetnejša nego nadeja, da nam bo Rusija pomagala pri eventualnem končnem obračunu z Italijo in Avstrijo (Nemčijo?).

Gotovo pa je, da bo Rusija dolga desetletja intenzivno zaposlena s svojo notranjo obnovo in da ho njen državni u-

strani vladal proti njemu nad pravice surovi princip moči. Ali naš narod je dočkal trenutek, ko ni več sam v svoji borbi. Boj, ki ga je nemški militarizem nameril proti Rusiji, Francoski in Angleški, da pogazi njihovo čast in svobodo ter svobodo in neodvisnost malih držav, spremenila se je v borbo za svobodo sveta, za zmago pravice nad silo. Vsi narodi, ki ljubijo svobodo in neodvisnost, so se združili, da se skupno branijo, da za ceno vseh žrtv rešijo civilizacijo in svobodo, da ustvarijo nov mednarodni red, osnovan na pravici in svobodi vsakega naroda, ki se naj sam opredeli in si osnuje svoj državni in neodvisni život, da na ta način nastopi mirna in trajna porajda v razvoju in napredku človeštva ter reši svet za večne čase pred takimi nesrečami, kakor jih je povzročila osvobodna želja nemškega imperijalizma.

Plemeniti Franciji, ki je razglasila načelo narodne svobode, in svobodomni Angliji pridružili sta se velika Ameriška republika in nova svobodna in demokratična Rusija, da v svojih manifestih razglase kot glavni cilj boja zmago svobode in demokracije, a narodno samoodlobo kot temeljni princip novega mednarodnega reda.

Naš trojeimni narod, ki je največ pretrpel grobe sile in krivice, ki je preštal za pravico svoje samoodlobe največje žrtve, je sprejel z navdušenjem ta vzvišeni princip kot glavni cilj te strašne

stroj vsaj začasno menda tak, da ne bo imel mnogo skupnega z nami zapadnjaki, ki bomo pod pritiskom ekonomskih sil izpreminjali svoje države iz političnih v ekonomsko-socialne organizme.

Povrh tega je verjetno, da se bo Rusija najbolj interesirala za azijski vzhod, kjer se nudi imperijalizmu široko polje. Pri tem ne bo mogla računati s potrebami in interesi malih slovanskih držav. Njena politika bo celo usmerjena v nasprotno smer. Interes ruske obnove bo spričo ogromnih dimenzij Rusije zahteval podreditve ljudskih teženj državnosti. Tudi ojačanje slovanske misli med rusko inteligenco bi ne moglo imeti v sebi v ogledni dobi zadostnega vpliva na rusko državno politiko.

Mi mislimo, da je treba gledati realnosti v oči in ne gojiti pretiranih upov glede Rusije, kakorkoli bi se naša čustvenost hotela ogreti za široko slovansko

bodočnost. Nami je predvsem treba zraščati se na znotraj, potem pa skleniti trdno zvezo s Češkoslovaško, Poljsko in če le mogoče tudi z Bolgarijo. Masarykovi nazori o Slovanstvu se nam zde zdravejši od Kramarjevega idealizma, ki sloni na predvojni nacionalistični romantiki in ne upošteva ogromnega preobrata v vsem evropskem in svetovnem življenju. Mala antanta je prva etapa, za njo pa zveza srednjeevropskih držav in defenzivni blok malih narodov proti vsakemu imperijalizmu.

S tem seveda ni rečeno, da se odpovedujemo Rusiji. Ruskemu narodu veljaj vsa slovanska ljubezen in skrb. A v našem in njegovem daljnem interesu je, da se mi ojačimo in razvijamo predvsem sami od sebe, ker nas sicer kljub Rusiji preplavijo valovi velikih okoliških narodov, ki predstavljajo rastočo ekonomsko in kulturno moč!

I-us.

Kako je sedaj v Bolgariji.

Vlada ministrskega predsednika Cankova je tako zakrinkana, da je težko spoznati nje pravi obraz. Izjave, ki jih pošilja v svet, so zelo previdne, vendar pa je mogoče med vrstami spoznati reakcije in korburske kremlje. Ruski časopis »Dne« je prinesel v ilustracijo sedanjega bolgarskega režima izrezke iz rezijskih listov, ki dajejo precej verjetno sliko tega, kar se dogaja za kulisami. Prišamo nekoliko od »Dneva« zbranih podatkov.

V listu »Narode«, glasilo takozvanih širokih socialistov, ki so sodelovali pri odstranitvi zemljedelske vlade in ki so zastopani v novi vladi po železniškem ministru D. Kasazovu, je izšla nastopna značilna vest:

»Neumnosti. Ministrstvo notranjih del je prejelo iz Gabrova sledečo depešo: Dne 23. junija so skupine eksaltiranih kmetov z dovoljenjem vladnih uradov sprejeli z gozdom in zastavami kmeta Pajazetova in delovnega nadzornika Pajetova v ječo. Občani so ogorčeni. Prosimo da izdate naredbo, s katero bodo takšne strankarske manifestacije prepovedane. Socialistični odbor.«

Pa kmetov ne zapirajo samo, ampak jih tudi ubijajo. O tem priča vest, ki je izšla v isti številki »Naroda« z dne 30. junija:

»Včeraj je bil v občini Taškišen napaden bivši zemljedelski poslanec Juraj Damjanov, ki je skušal 9. junija organizirati v Orehaniji odpor zoper novo vlado, a je moral potem pobegniti. Zadnje vesti potrjujejo, da je bil Damjanov umorjen. Natančnejši podatki manjkajo.«

Znano je, da Narodne sobranie ni bilo razpuščeno, temveč zgolj odlogeno z ukazom z dne 11. junija. Vzlic temu pa so bili 9. in 10. junija aretirani skoraj vsi poslanci zemljedelske stranke ne oziroma na njih poslansko imuniteto. Zemljedelsko stranko smatrajo sedaj za ilegalno stranko. Čez dva tedna bodo štiri posebna sodišča sodila kmete, ki so hoteli braniti vlado Stambolijskega proti Make-doncem, niso pa vedeli, da se je režim izpremenil in da se ministrstvo Stambolijskega

skega nahaja v zaporu. Kdor ne pride k temu sodiščem, bo proglašen za »odmetnika« in bo sojen izven zakona. Na podlagi tega zakona je bil zahrbtno usmrčen poslanec Juraj Damjanov. In kljub temu pošilja Cankov v svet vesti o »demokraciji« v Bolgariji!

Nova vlada je takoj ustavila izvajanje agrarne reforme in prihajajo celo pritožbe, da kmetom jemlje svojčas jim nakazana zemljišča. Takisto je ukinila zakon o delovni dolžnosti. Dasi so se socialni demokrati borili pod režimom Stambolijskega zoper delovno dolžnost, jih ni sedaj nič sram, da ta zakon zagovarjajo in opozarjajo vlado na velik kulturni pomen delovne dolžnosti.

Postopanje nove vlade v državni upravi kritizira »Narode« 25. junija sledeče:

»To, kar se sedaj dogaja v Bolgariji pri zasedanju uradniških mest s starimi strankarji, je razočaralo vse one, ki so si želeli očistitja in obnove.«

Tako pišejo najzagrizenejši nasprotniki Stambolijskega in pristaši nove vlade. To pa je nekoliko vznemirilo njihove buržoazne tovariše, pa jim »Narode« odgovarja to-le:

»Dvigamo svoj glas proti osebnemu maščevanju. Protestiramo zoper preganjanje članov zemljedelske zveze in teh, ki jo podpirajo. Zločinci — to smo vedno naglašali — morajo biti sojeni na podlagi zakonov, in ne s samovoljnimi preganjanjem in mučenjem. In glej, sedaj nas obtožujejo v »Miru«, v »Slovu« in v »Nezavisnosti«, da hočemo oživiti zemljedelsko stranko.« (»Narode« je glasilo bolgarske socialno-demokratske stranke. »Slovo« je osebni organ ministrskega predsednika Aleksandra Cankova, »Mir« pa zastopka združene napredne stranke, dočim je »Nezavisnost« organ pravosodnega ministra, narodnega liberalca.)

To so sicer podrobnosti, ki pa nam dajejo nekoliko drugačno sliko o bolgarskih razmerah kot nam jo skušajo naslikati uradni poročevalci in bolgarski diplomatski zastopniki. Treba še bo čakati precej časa, preden bomo izvedeli resnico o sedanjem razdobju bolg. zgodovine.

borbe, v katero je vrglo ves svet nespoštovanje prava do narodne samoodločbe.

Tudi pooblašeni predstavniki Srbov, Hrvatov in Slovencev konstatirajo, da temelji edina in brezpogojna zahteva našega naroda na načelu svobodne narodne samoodločbe, da bode narod popolnoma prost vsakega tujega gospodstva in združen v eni, svobodni in neodvisni državi. Zedinili so se na sledeče moderne in demokracijske smernice pri bodoči, notranji ureditvi zajedniške države.

1. Država Srbov, Hrvatov in Slovencev, znanih tudi pod imenom »Južnih Slovanov« ali Jugoslovenov, bo svobodna, neodvisna kraljevina z enotnim ozemljem in enotnim državljanstvom. Bo ustavna, demokratska in parlamentarna monarhija z dinastijo Karadjordjevičev, ki je dokazala, da se v idejah in zavesti ne loči od naroda in stavi narodno svobodo in voljo nad vse drugo.

2. Ta država se bo imenovala: Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev, a vladar: kralj Srbov, Hrvatov in Slovencev.

3. Imela bo eden državnih grb, eno državno zastavo in eno kruno. Ti državni znaki bodo sestavljeni iz naših sedanjih posebnih znakov. Državna celota bo razvidna iz državnega grba in državne zastave.

Državna zastava se bo kot simbol e-

dinstva razobešala pri vseh oblastih kraljevine.

4. Posebne zastave srbska, hrvatska in slovenska so ravnopravne in se morejo razobešati in svobodno uporabljati ob vseh prilikah. Ravno tako se morejo svobodno uporabljati ob vseh prilikah posebni grbi.

5. Vsa tri narodna imena: Srbi, Hrvati in Slovenci so popolnoma ravnopravni na celotnem ozemlju kraljevine in vsakdo jih more svobodno uporabljati ob vseh prilikah javnega življenja in pri vseh oblastih.

6. Obe abecedi, cirilica in latinica, sta istotako popolnoma enakopravni in ju more svobodno uporabljati vsakdo na celotnem ozemlju kraljevine. Vse države in samoupravne oblasti so dolžne rabiti eno in drugo abecedo po želji državljanov.

7. Vsa priznana veroizpovedanja se bodo lahko svobodno in javno izvrševala. Pravoslavna, rimsko-katoliška in mohamedanska veroizpoved, ki so po številu vernikov najbolj razširjena med našim narodom, bodo enake in ravnopravne napram državi.

Na podlagi tega načela mora zakonodajalec skrbeti, da se ohrani verski mir, ki odgovarja duhu in preteklosti celokupnega našega naroda.

8. Koledar se mora kolikor mogoče brzo izenačiti.

Politične vesti.

* Klerikalci omogočili sprejetje re-akcionarnega uradniškega zakona. Radikalci bi bili gotovo popustili in sprejeli nekatere predloge opozicije za zboljšanje načrta uradniškega zakona, ako bi ne bili vedeli, da klerikalci svojih groženj, da se bodo pri glasovanju odrekli, ne jemljejo resno, toda klerikalci so pred glasovanjem za malo lečo, ki so jo dobili od radikalcev, prodali vse upravičene zahteve opozicije in obljubili vladi, da ne bodo onemogočili kvoruma in da ostanejo v zbornici. Tako je vlada dobila kvorum in odglasovala s Turki vred uradniški zakon v najslabši mogoči obliki. Klerikalci so seveda, da natresejo peska v oči neukim masam, glasovali proti.

* Najnovejša prelevljenja dr. Novičana. »Vračajo se... Slovenski republikanci za — monarhijo.« Pod tem naslovom prinaša beograjski »Balkan« sledeče poročilo: »Pred par dnevi je prispel v Beograd znani voditelj slovenskih republikancev dr. Anton Novičan, sicer velik rodoljub, da se posvetuje o možnosti nove politične akcije v Sloveniji, katero je deloma tudi on zapeljal s prave državotvorne in nacionalne poti. Da bi dobili o namerah njegove stranke čim točnejše podatke, smo se včeraj obrnili osebno na njega. Dr. Novičan nam je odgovoril: »Za enkrat vam žal ne morem povedati mnogo, reči pa vam hočem vendar dovolj. Obveščam vas najprej, da smo mi, naša stranka, prekinili vse odnose s Stjepanom Radićem, ker kot pristaši narodnega in državnega jedinstva nismo mogli pristati na nekatere njegove predloge, ki bi, če bi jih osvojili, ne spravili samo v opasnost našega rodoljuba ampak bi pomenilo to tudi velizdajo. Raje dva državne interese, smo žrtvovali dva poslanska mandata, katera bi bili gotovo dobili. S tem, mislim, smo dovolj dokazali, da smo res pravi rodoljubi. Radi nevarnosti, da razbijemo državo, smo žrtvovali raje ne samo ta dva mandata, kakor sem že omenil, ampak tudi svoje republikansko prepričanje in željo po federalistični ureditvi naše države ter vse ono, kar nasprotuje državotvorni politiki v tem trenutku. Rešeni vseh lažnih obmaz — sedaj sedaj novo, poštenejšo, koristnejšo in nacionalnejšo pot. Radi tega smo sklenili, da kakor vedno v takih trenutkih, poiščemo sveta v Beogradu. Beograd je bil doslej vedno trdnjava naše nacionalno-državne misli in bo ostal to tudi v bodoče. To je globoko prepričanje vseh nas. Do danes se mi je posrečilo govoriti samo še z g. Ljubo Jovanovićem, pa sem že popolnoma zadovoljen. Ne morem zamolčati, kakšno navdajenje me je prevzelo, ko sem govoril z njim, in me prevzema še sedaj. G. Jovanović je pravi Evropejec, širokograd, globok in razumen; s svojim nastopom me je takoj osvojil. V uspeh svoje misli verujem trdno. Danes ne dvomim več in ne obupujem nad boljšo bodočnostjo

9. Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev obsega vse ozemlje, na katerem živi naš troimeni narod v nepretrgani zvezi, ki bi se brez škode za celoto ne smela razdirati. Naš narod ne zahteva ničesar tujega, on zahteva samo svoje in želi, da se ves kakor ena celota osvobodi in ujedini. In zato tudi za vedno in odločno odklanja vsako delno osvobojenje in ujedinjenje. Naš narod zahteva svoje osvobojenje izpod Avstro-Ogrske in združenje s Srbijo in Črno goro v eno državo. Po načelu narodne samoodločbe se ne more noben del te celote izločiti in prisoditi kakemu drugemu brez privolitve naroda samega.

10. Jadransko morje bo v interesu svobode in ravnopravnosti vseh narodov odprto vsem in vsakomur.

11. Vsi državljani na celotnem ozemlju so enaki in ravnopravni napram državi in pred zakonom.

12. Volilna pravica za volitve narodnih poslancev za narodno predstavništvo, kakor tudi volilna pravica za občine in druge upravne enote je enaka in obča, in se bo vršila z neposrednim in tajnim glasovanjem po občinah.

13. Ustava, ki jo bo po sklepu miru sprejela ustavotvorna skupščina, izbrana po občem, enakem, neposrednem in tajnem glasovanju, bo temelj vsemu dr-

našega naroda in naše države, ker vidim, da se tudi tisti, ki so zašli, zopet vračajo na prava pota, vrnili pa se bodo kmalu tudi še tisti, ki še tavajo v temi, ker se bodo morali vrniti. Govoril bom danes, če ne danes pa morda jutri, tudi z g. Pašićem. Na to se bom vrnil v Slovenijo, da započnem s prijatelji iskreno in intenzivno široko akcijo za jedinstvo, za ljubezen med brati — za državo. Uspeha sem gotov.« Tako je govoril te dni v Beogradu nekdanji samostojnež, poznejši zemljoradnik, še poznejši radićevac in nedavni republikanec dr. Anton Novičan, ki je, kakor poročajo drugi listi, šel v Beograd prosjači k radikalom za — denar. Morda je res, da se je dr. Novičan skesal svojih zabod in vrnil na pravo pot, čudno pa je, da hodi po »nasvete« in »podporo« k radikalom, torej k tistim, ki so pravzaprav krivi vse naše današnje mizerije ter da daje izjave velikosrbskemu »Balkanu«, ki vsak dan nesramno blati Slovence in Hrvate ter zahteva amputacijo! Ljudje krog »Balkana« so ravno taki separatisti, kakor oni krog Radićevega »Slobodnega doma« in mariborske »Straže«. In zato naj nam g. dr. Novičan oprost, če imamo o njegovi iskrenosti svoje mnenje.

* Proces proti monarhističnemu vodji v Nemčiji. Dne 23. tm. se je v Leipzigu začel pred državnim sodiščem Erhardtov proces. Vlada je odredila obsežne varnostne mere. Od obtožencev je prišla pred sodišče edinole princezinja Hohenlohe.

* Zedinjene države ne priznajo sovjetske ruske vlade. Ameriški državni tajnik Hughes je izjavil v pismu, ki ga je pisal voditelju ameriške delavske zveze Gompersu, da vlada Zedinjenih držav ne more priznati sovjetske Rusije, ker njeni državniki še vedno širijo na znotraj in na zunaj duha uničevanja in razkroja. Tudi če bi stabilnost sovjetske vlade in odnosi ruskega naroda do nje ne bili sporni, bi že samo dejstvo, da sovjetska Rusija neče izvrševati mednarodnih pogodb, zadostovalo, da je Zedinjene države ne priznajo.

Angleški delavski voditelj za razoroženje.

London, 23. julija. Danes je imel delavski voditelj MacDonald Ramsey v spodnji zbornici daljši govor, poln pacifističnih tendenc. Ramsey je nagovarjal razorožitev in se pritoževal, da Anglija izdaja vedno več za oboroževanje na morju in v zraku. Spominjal se je izjav nekaterih angleških državljanov, ki so med vojno naglašali, da mora ta vojna biti zadnja. Predlagal je, da maj vlada nemudoma skliče mednarodno konferenco, na kateri naj bi se dosegle mere za vzajemno varovanje miru in za varnost malih in velikih narodov, ki pa bodo šele potem varni, ko bodo vse države enakomerno razorožene.

London, 23. julija. (Izv.) V spodnji zbornici je bil predlog Ramsey Macdonalda glede sklicanja razorožitvene konferenc z večino glasov odklonjen. Za predlog je glasovalo 169 poslancev, proti pa 286.

žavnemu življenju, izvor vse oblasti in pravice, po njem se bo uredilo vse državno življenje.

Ustava bo dala narodu možnost, da razvije posebne energije v samoupravnih enotah razdeljenih po prirodnih, socialnih in gospodarskih prilikah.

Ustava se mora sprejeti v celoti v ustavotvorni skupščini z zadostno večino.

Ustava in drugi zakoni, ki jih bo sprejela ustavotvorna skupščina, dobijo moč, kadar jih kralj potrdi.

Tako ujedinjeni narod Srbov, Hrvatov in Slovencev bi tvoril državo, ki bi štela okoli 12 milijonov državljanov. Bila bi garancija narodne neodvisnosti in vestranskega narodnega kulturnega napredka, močnejši proti germanskemu prodiranju, neolajpni zaveznik vseh onih kulturnih narodov in držav, ki so postavile načelo pravice in narodne svobode in načelo mednarodnega prava, ter polnovredni član nove mednarodne skupnosti.

Izdano na Krfu, 7. (20.) julija 1917.

Predsednik jugoslovanskega Odbora: Dr. Ante Trumbić.

Predsednik min. sveta kraljevine Srbije: Nik. P. Pašić.

(Dalje prihajajo.)

Kje so rušilci državnega jedinstva?

(Dopis z dežele.)

Mariborsko »Stražo« silno skrbi, da so rušilci državnega jedinstva v Bolgariji t. j. zunaj naše države, noče pa videti sama sebe in svojega vrednega tovariša »Slov. Gospodarja«; oba rujeta namreč na zelo hud način proti državnemu jedinstvu znotraj države.

Koliko gnojnice sta ta dva lista izlila iz svojih greznic po državnih oblastih, uradih, ministrih, uradnikih, učiteljih itd. ve vsakdo, ki vzame ta dva lista v roke. Državne oblasti, uradi in njihovi činitelji so vendar predstavitelji znotrajnjega državnega jedinstva. Z neprestanim sumničanjem in napadi na te činitelje se zmanjšuje zaupanje in vera v pravičnost države, kar mora jedinstvo rahljati in rušiti toda ne v Bolgariji, temveč pri nas doma med slovenskim narodom. Med drugim skritim in javnim rušilcem sta tudi »Straža« in »Slov. Gospodar«, dva nevarna črva, ki vrtata v lesu narodnega in državnega jedinstva svoje dolge in globoke rove. S svojim neprestanim vrtanjem razkrajata v narodu dobro misel in zaupanje v državno upravo ter sejata na njeno mesto slabo misel in nezaupanje. Slaba misel je prvi začetek hudega dela.

Je sicer potrebno se ozreti tudi na rušilce našega jedinstva zunaj države, a še potrebnejše je pokazati na one, ki rušijo jedinstvo znotraj države, ti namreč pripravljajo tla za hudo delo zunanjim sovražnikom. Ob enem je treba razmišljati, kako se naj to preteče zlo od nas odpravi ali vsaj ublaži. Gotovo je, da mora na mesto slabe misli stopiti dobra, na mesto nezaupanja zaupanje, na mesto nevere vera v izboljšanje naših razmer.

S »Stražinim« in »Gospodarjevim« pisanjem se to ne bo nikdar doseglo. Iz teh dveh listov veje namreč moreča sapo sumničanja, psovovanja, klevetanja, o-pravljanja, natolecevanja, podpihovanja, rovanja itd. ne samo proti osebam temveč tudi proti uradam in upravi države. Vse to nasprotuje vseobči pravosti in ž njó veri v narodno in državno jedinstvo, kajti ustvarja med narodom razpoloženje, ki mora končno škodovati vsakemu jedinstvu, torej tudi jedinstvu pravosti in v posledici najvišji veljavi — veri v Boga.

Opustite torej, rušilci jedinstva pri »Straži« in »Gospodarju«, svoje ruvanje proti jedinstvu naroda in države, potem ne boste služili samo narodu in državi, temveč tudi najvišjemu jedinstvu — Bogu.

Izpred sodišča.

Kaznovana jezičnost.

Meseca novembra je kontrolni organ mariborske občine Al. Markovič pregledoval v gostilni Rože Škore na Vodniškem trgu listke dinarskega davka. Ker niso bili v redu in je organ izjavil gostilničarki, da bo stvar naznanil, je nastal med njimi in gostilničarko prepri. — Markovič jo je svaril radi vmešavanja v uradne posle, gostilničarka pa je tožila njega, češ da jo je imenoval lažnik. V prvi instanci je bil res Markovič obsojen, ona pa oproščena. Oba sta vložila priliz. Okrožno sodišče je sešaj končno razsodilo: Markoviča je oprostilo vsake krivde, ker se ni moglo ugotoviti, da bi bil gostilničarka imenoval lažnik. Gostilničarka pa je po 314 k. z. obsojila na 500 dinarjev globe oziroma na 7 dni zapora ter na povrnitev pravnih stroškov.

Javne kulturne naprave v Mariboru.

ŠTUDIJSKA KNJIŽNICA, Kazniško naselje (Slomškov trg), odprta vsak dan od 9. do 13. ure.

LJUDSKA KNJIŽNICA, Narodni dom I. nadstropje, odprta ob nedeljah od 10.—11. ure in ob četrkih od 12.—13. ure, mladinski oddelek ob sobotah od 18.—19. ure.

MESTNI MUZEJ, Cankarjeva ulica, odprt vsako nedeljo od 10.—12. ure. — Vstopnina 1 dinar.

Dnevna kronika.

— **Smrtina kosa.** V Laporju je umrla dne 9. tm. Franja Planker, vdova po bivšem, velezaslužnem nadučitelju Plankerju. Rajnika je bila blaga duša, dobrotnica revežev. Vsak, kdor jo je poznal, jo je čislal. Pogreb se je vršil dne 11. tm. Ob odprtem grobu je govoril častiti gospod župnik Ozimič ter orisal v tolažilnih besedah vzorno življenje in delovanje pokojnice. Učiteljsko ji je zapelo krasno žalostinko. Vsem bodi prav prisrčna zahvala, kakor tudi častitim šolskim sestram za venco, tolažbo in obiske med dolgotrajno boleznijo. Blag ji spomin!

— **Pri upravnem sodišču v Celju** so imenovani: za tajnika I. razreda Karel Trstenjak, vladni tajnik pri pokr. upr. v Ljubljani, za tajnika II. razreda dr. F. Suhadolnik, sodnik v Rogatcu, za pisarja I. razr. dr. Vek. Voršič, fin. koncipist pri okr. fin. ravnateljstvu v Mariboru, dr. Jos. Orožim, zač. vladni koncipist pri okr. glav. v Novem mestu; za arhivarja I. razr. Albin Marčič, upravitelj pomožnih uradov pomorske oblasti v Bakru.

— **Minister prosvete v Ljubljani.** Kakor izveemo, namerava posejiti kongres jugoslov. učiteljstva v Ljubljani dne 5., 6. in 7. avgusta tudi minister prosvete g. Miša Trifunović. Mudil se bo v Ljubljani več dni.

— **Švabčarenje po Jugoslaviji.** Urednik praškega češkega dnevnika »Narodni Listy«, g. J. K. Strakaty je poslal splitski »Novi Dobi« sledeče pismo: »Potujem več tednov po Jugoslaviji in neprijetno me preseneča, ko v glavnih hrvatskih mestih na moj hrvatski pozdrav in vprašanja dobivam nemški odgovor in to kljub temu, da govorim perfektno srbohrvatsko in slovensko, kar lahko potrdijo moji jugoslovenski novinarski tovariši. V Zagrebu in na Sušaku se mi je to velikokrat dogodilo, pa tudi moji češki sonarodnjaki, ki potujejo po Jugoslaviji, so mi tožili da na češka ali hrvatska vprašanja dobivajo največkrat nemški odgovor. Posebno se to dogaja v Zagrebu, kjer se splošno preveč govori nemško, tako na trgu, na ulici in po trgovinah in javnih lokalih. V knjigarnah se vidijo večinoma same nemške knjige in le malo jugoslovenskih, da o drugih slovanskih, ruskih, čeških itd. sploh ne govorim. Smatram za svojo dolžnost zaprositi tovariše jugoslovske novinarje, da zastavijo ves svoj vpliv za to, da se onkrat za vselej prepreči to večno švabčarenje. Jugosloveni morajo vedeti, da so Nemci največji sovražniki Čehoslovakov, kakor so Italijani sovražniki Jugoslovenov ter da žali Čehoslovake, če jim Jugosloveni na njihova jugoslovska vprašanja odgovarjajo nemško prav tako, kakor bi žalilo Jugoslovene, če bi jim Čehoslovaki odgovarjali italijansko. Dojem, katerega odnese naš človek s poseta v Jugoslaviji, v kateri se toliko švabčari, je gotovo skrajno neprijeten, ker deluje nanj kakor nerazumevanje vseh prizadevanj za češkoslovsko-jugoslovensko vzajemnost. Zato je v interesu bratov Jugoslovenov, posebno v Zagrebu, da izdajo geslo: »Ven z nemško govorico!« v naši družbi in v javnem življenju, osobito pa v občevarjanju z brati Čehoslovaki. Vsak Čeh pri količjak dobri volji lahko razume Jugosloven in obratno. Če so Slovenci lahko izkoreninili nemškutarjenje v Ljubljani, kjer se danes nemščina skoro sploh nikdar več ne sliši, zakaj bi tega ne mogli storiti Hrvati? — Tovariši Strakaty ima repolnoma prav, samo, da se brez potrebe ne švabčari samo na Hrvatskem, ampak tudi v Sloveniji, posebno v Mariboru in v nekaterih naših mestih in treh po deželi. Če bi se vsi Slovenci pri nas držali Strakatyjevega navodila, potem bi se tudi v Mariboru slišala nemščina polovico manje, kakor se čuje danes!

— **Tako je prav!** Minulo soboto se je vozilo z večernim koroškim vlakom v nekem vozu več Hrvatov, ki so razpravljali o politiki. Govorili so seveda nemško. Poveljevali so Radiča, udrihali po vladi in hvallili Avstrijo, ki ima baže tako pravične davke itd., dočim so našo državo devali v nič. Dolgo časa se ni nikdo oglasil. Ko pa je postalo zabavljanje čez našo državo naravnost žaljivo za vsakega poštenega državljanca, se je v nekem kotu oglasil priprost kmet iz Dravske doline, ki si je odločno prepovedal

tako goverčenje in zabavljanje čez našo državo. »Patrijotične« Hrvate je to tako presenetilo, da so takoj utihnili. Ko so se pozneje hoteli pritožiti pri sprevedniku, jim je zaveden kmet povedal, da bi jih v »pravični« Avstriji že davno vrgli iz vlaka, če bi si drznili tako zabavljati čez državo. — Mi pravimo: Tako je prav! Če bo vsak zaveden Jugoslovan tako nastopil proti zabavljačem, bodo kmalu izginili taki hujskači in klevetniki.

— **Gasilec, pozor!** Od dne 28. junija do 2. julija se je vršil v Pragi vseslovenski gasilski kongres. Ker je spis o tem kongresu precej velik, sem ga dal ponatisniti, ter ga bodem tovarišem v nedeljo 29. tm. na župnem sestanku v Spod. Polskavi razdelil. Društva izven »Mariborske gas. župe« naj z dopisnicami naznajo, koliko izvodov želijo. Spis o poteku gasilskega kongresa je zelo zanimiv za gasilce. V kratkem času bodo tudi slike z gasilskega kongresa, kakor vaje, tejo-vadba, pohodi in nastopi z orodjem v Mariboru na ogled. En izvod opisa vseslovenskega gasilskega kongresa v Pragi stane 1 Dinar. — Jug Ivan, Ruše, zastopnik »Maribor. gasil. župe« v Pragi.

— **Hmeljarsko društvo v Žalcu**, ima svojo II. letošnjo izvanredno glavno skupščino v nedeljo, dne 29. t. m. ob dveh pop. v dverani Roblekovih gostilne v Žalcu po sledečem redu: 1. Spopolnitev društvenih pravil, 2. določitev mezd hmelj. obiravcem, 3. o razpošiljanju brzojavnih tržnih poročil, 4. slučajnosti. Za slučaj nesklepčnosti se vrši gl. skupščina eno uro pozneje pri vsakem številu navzočih. Pridite vsi!

— **Izvelitev v upravni odbor Jadranske banke v Trstu** je odklonil tudi poslanec dr. Voja Marinković. Sedaj je v odboru g. Čira Kamenarovič edini »Slovan«.

— **Hočeš, nočeš, moraš uvideti**, da so »Pekatek« cenejše od drugih testenin, ker se zelo nakuhajo in se jih manj potrebuje.

— **Devetnajst Rusov zastrupljenih.** Iz Ljutomera nam poročajo: Te dni je skupina donskih kozakov, ki so zaposleni pri stavbi železnice v Ljutomeru, večerjela salato in jajca. Po večerji je 19 delavcem postalo slabo in so kazali znake zastrupljenja, le 3 so bili popolnoma zdravi. Vseh 19 kozakov je resno zbolelo. Najverjetnejši vzrok zastrupljenja je skvarjen jesih. Bolniki leže v železniških vagonih, ker ni mogoče dobiti zanje drugega prostora. Kakor izveemo, se je trem zdravje že izboljšalo.

— **Zemlja je zasipala kozaka.** Pri stavbi železnice Ljutomer-Ormož zaposleni donski kozak je kopal pod velikim nasipom v Kačjih grabah južno od Ljutomera. Nenadoma pa se je vsula velika plast nasipa in kozaka pokopala. Predno so ga rešili, je bil že mrtev.

— **Težko kaznovana očetova lahkomišelnost.** V Šmarju pri Sevnici je posestniku Popelarju padla v 12 m. globok vodnjak ročka. Da jo dobi ven, je posadil svojega 16-letnega sina Ivana v vedro, ter ga na slabi žici spustil v globčino, da mu prinese ročko nazaj. Zica se je zlok teže fanta utrgala, nesrečnež je padel v studenec s tako silo, da si je preklal glavo in v strašnih bolečinah umrl. Strašna nepremišljenost!

— **Mož z lažno brado in brki.** Beograd je doživel v nedeljo veliko senzacijo, ki se je končno spremenila v splošen smeh. Kmalu popoldan je opazil nek oficir, da se nekemu potniku v tramvaju vsled vročine odleplja umetna brada. Ko je neznanec opazil, da ga oficir smiljivo gleda, je skočil s tramvaja in zbežal. Oficir je takoj ustavil tramvaj in pričela se je dirka za tajinstvenim neznanecem. Vse, kar je bilo v tramvaju in na ulicah, je bežalo za njim, med drugimi tudi neka lepa gospodična, ki se je neznanec upeljal in zasledovalci so ga prijeli, misleč, da je razbojnik ali tat. Na pritisk publike se je neznanec demaskiral in preganjalci so ostali nemi od začudenja, ona lepa gospodična pa je padla v nezavest. Neznani mož z lažno brado je bil sin nekega znanega beograjskega odvetnika, visokolec, ki je začuden publiki takole razložil svoje pustolovščino: »Gospodična, ki me je tudi preganjala in odločno zahtevala, da me aretirajo in ki se je, ko me je spoznala, onesvestila, je — moja nevesta. Ker pa sem zadnje čase doznal, da mi je nevesta, sem se hotel osebno prepričati, kod

bo hodila danes, ko je nedelja. Maskiral sem se in jo tako zasledoval, dokler me ni oficir razkrinkal in prisilil, da sem skočil s tramvaja.« Preganjalci s policijo vred so se smejali, na to pa pomagali lepi gospodični do zavesti. Razkrinkani ljubimec je na to odvedel svojo nevesto, publika je pa še vedno zrla za njima in se smejala.

— **Angora prestolnica nove Turčije.** Turški listi poročajo, da je angorska narodna skupščina sklenila Angoro definitivno prglasiti za glavno mesto nove Turčije.

— **Italijansko »bratstvo«.** Prošli podeljek bi se imela vršiti na Reki tekma med puljskim in reškim moštvom, kar pa je o priliki zadnje tekme med tema dvema kluboma prišlo do pretepev in izgredov so karabinjerji izprva izkrcanje puljskih nogometašev zabranili, pozneje pa na intervencijo puljskega župana vendar dovolili. Toda kakor hitro so prišli Puljčani na Reko, se je razvil med njimi in Rečani prepri, ki je končal s pretepom, v katerem so Rečani zmerjali Puljčane z avstrijskimi svinjami. — Puljčani Rečane pa z »madžarskimi svinjami«. Res lepo bratstvo vlada med »osvobojenimi« Italijani na Primorskem.

— **Karambol vlaka z avtomobilom.** Iz Stockholma poročajo 23. julija. Vlak, ki je vozil iz Göteborga, je na cesti čez železniško progo zadrl v avtobus. Osem oseb je bilo takoj mrtvih in 19 ranjenih.

— **Gospodarstvo Mussolinijevega kabineta.** Uradno poročilo rimske vlade navaja, da se je v posameznih ministrstvih prišlo do pol milijarde lir. Finančno ministrstvo je prišlo do 329 milijonov, železniško 280 milijonov, ministrstvo javnih del 29 milijonov in vojno ministrstvo 281 milijonov. Zato pa je bilo izdano za obnovo od vojne opustošenih krajev v Benečiji 786 milijonov lir.

— **19 milijonov zapravljenih v dveh dneh.** Pri neki dunajski tvrdki je bil zaposlen nek Oskar Brazda. Minulo soboto je dobil od tvrdke 19 milijonov kron v svrhu izplačila mezd delavcem. V gostilni je bilo več lahkoživih žensk, ki so se ga kmalu lotile. Ujele so ga tako v svoje mreže, da je popolnoma pozabil na denar in službo ter ostal vso noč in še prihodnji dan v njihovi družbi. Ko se je proti večeru prebudil, je še le prišel k sebi ter spoznal svojo krivdo. Vseh devetnajst milijonov je bilo proč. Še težko glavo je odšel na policijo ter sam prijavil.

— **Ogromen potniški aeroplan.** V zrakoplovni tovarni v Manchesteru na Angleškem grade na račun angleške vlade ogromen potniški aeroplan. Aeroplan bo tako velik, da bo lahko nosil 120 potnikov in to pri brzini 100 angleških milj na uro. Konstrukcije za ta ogromen aeroplan, ki bo največji vseh dosedanjih na celnem svetu, je izdelal nek italijanski inženir.

— **Nemško gošpodarsko prodiranje v Rusijo.** Ruska brzojavna agencija javlja, da se bo po izjavi nemškega poslanika v Moskvi Brockdorff Rantzana, udeležila nemška trgovina in industrija moskovskega velesejma v velikanskem obsegu. Zastopane bodo vse panoge nemške industrije in trgovine, posebno pa tovarne poljedelskih in drugih gospodarskih strojev, tovarna električnih strojev in potrebnih ter kemikalij in zdravil. Kakor izgleda, si Nemčija vedno bolj osvaja ruska tržišča.

— **Smela vlomilca.** V noči 20. tm. je bilo vlomljeno v neko trafiko blizu Pratre na Dunaju. Ko je kmalu na to dospela policija, je našla pred trafiko na zemlji moža, ki je trdo spal. Priznal je, da je bil soudeležan pri vladu. Njegovi tovariši so plen odnesli in objubili, da se vrnejo. On sam pa je pri tem čakal zaspal. Res izredna smola!

— **Virtuoz kot ulični goslač.** V malen katalonskem mestu Villanova v Geltru je nedavno nek potujoči goslač, ki je sviral z izredno virtuoznostjo po ulicah, privabil nase pozornost nekega španskega umetnika. V razgovoru mu je goslač priznal, da je slavni holandski violinist Teodor W., znan po celim muzikalnem svetu. Izjavil je, da potuje peš skozi Španijo s pomočjo denarjem, ki si ga z uličnimi koncerti prideluje. Pravi, da je ožaran od takega načina potovanja, in je mnenja, da jo to edini pravi način za spoznavanje lepote dežele.

— **Stinnes kupuje delnice.** Iz Varšave javljajo, da je Stinnes kupil velik del delnic šleskih rudnikov.

Maribor 25. julija 1923.

Policijski višji stražnik se ustrelil radi bede.

pa mora stradati in povrh tega hoditi še raztrgan in razcapan. Tudi ravno kar sprejeti uradniški zakon ni obetel velikega izboljšanja. Mesečni dohodki, ki so v primeri z današnjo draginjo zelo skromni, niso zadostovali niti za hrano. Družina je proti koncu meseca dobesedno stradala. Vsakdo si lahko predstavlja, kako je moralo biti očetu pri srcu, ko je prišel domov in sta dva nedolžna otročiča prosila za skorjico kruha, a niti te jima ni mogel dati. V svojem obupu je šel na policijsko stražnico, vzel svoj službeni samokres ter se na cesti ustretil.

Bil je takoj mrtev. Zdravnik dr. Zorjan, ki je prihitel na lice mesta, je mogel konstatirati samo še smrt. Truplo so prepeljali v mrtvašnico na mestno pokopališče v Pobrežju, kjer se bo jutri v četrtek ob 18.15 položilo k zadnjemu počitku. Prizadeti rodbini iskreno sožalje!

Bodi ta tragičen slučaj resen opomin današnji vladi, naj se ne igra z bedo državnih uslužbencev, ki je dosegla skrajne meje.

Iz celjskega mestnega magistrata, V zadnji seji obč. sveta je bil imenovan računskim svetnikom ter pomaknjen v 2. stopnjo VIII. plač. razreda g. Fr. Kallan, knjigovodja in predstojnik mestnega knjigovodstva.

Dramatična šola celjskega mestnega gledališča se začne v sredo, dne 25. tm, točno ob pol 20. uri v mestnem gledališču. Interesenti se lahko vpišejo pri društvenem blagajniku g. Hubertu (trrdka Goričar & Leskovšek v Celju).

Finančne in gospodarske zadeve celjskega mesta. Pri določitvi 10 % najemninskega novčiča je pokrajinska uprava izpremenila predlog obč. sveta v toliko, da naj bo najemnina do 200 D pri vseh najemnikih davščine prosta. Obč. svet je izrazil v svoji zadnji seji proti tem tehnične in finančijealne pomisleke ter sklenil ponovno prositi pokrajinsko upravo, da odobri pobiranje najemninskega novčiča v prvotno predlagani obliki. Gostilničarska zadruga se pritožuje proti povišanju cene električnega toka, češ, da se gostilničarska obrt pri vsaki priliki obremenjuje. Ugotovi se, da so se cene toka povišale tudi drugim strankam. Narodni čitalnici se nakloni za ljudsko knjižnico podpora 1000 D, zavodu šolskih sester za prizidavo šolskih prostorov 5000 opek. Dovolijo se vsa popravila v prostorih okrajnega sodišča in mestnega muzeja. Mestnim uslužbencem se dovoli gotova količina drv po režijskih cenah. Neki Rus kupuje ves kompleks na oglu Kralja Petra ceste in Vodnikove ulice od Vošnjakove hiše do meščanske šole. Proti kinokoncesiji namerava zavezati ves prostor z dvonadstropno stavbo, v kateri bi bili dvorana za kino, trgovski in obrtni lokali ter srednja in majhna stanovanja. Obč. svet je sklenil pod primernimi pogoji stavbišče prodati kvadratni meter 90 Din. Kinokoncesijo da v najem za dobo 25 let ter zahteva 5 odstotkov od čistega dobička kot najemnino. Projekt, ako se izvrši, bo olepšal sredino mesta in olajšal nekoliko stanovanjsko bedo.

Samomor. V soboto, dne 21. tm. se je obesil v Celju na vratni kljuki z lastnim jermenom Ant. Fasching, dolgoletni plačilni natakár v hotelu pri »Zamorcu«. Vzrok samomora je še neznan.

Ko so se klerikalci v Zagrebu 13. aprila z radikali pogodili, da bodo omogočili radikalnem samoradikalno vladno zahtevali:

1. da dobe v Sloveniji za pokrajinskega namestnika svojega človeka,
2. da se iz politične službe spode vsi neklerikalni šefi,
3. da se razpusti Orban.

Za kmeta niso zahtevali nič, glede davkov nič, za slovenske fante-vojake nič. Šlo jim je samo za korita!

m Mariberski škof bo v nedeljo inštaliran. V soboto zvečer mu priredi — kakor čujemo — »Glasbena Matica« pred škofijo podoknico. Slovesna inštalacija novega škofa dr. Karlina se izvrši v nedeljo v stolni cerkvi.

m V zadevi državnega ženskega učiteljskega združenja v Mariboru je dr. Leskover kot pravni zastopnik mestne občine vložil priziv proti razsodbi okrožnega sodišča brez sklepa obč. sveta. Vsakakor zelo čudna stvar!

m Na naslov mariborske požarne
brambe. Z več strani smo prejeli pritož-
be, da pobira te dni prispevke za tukaj-
šnjo požarno brambo pri hišnih lastni-
kih inkasant, ki ne zna niti besedice slo-
vensko. Maribor je v Jugoslaviji in ve-
lika večina prebivalstva je slovenske na-
rodnosti, pa tudi med hišnimi posestniki
je znaten del Slovencev, tako da upravi-
čeno zahtevamo od požarne brambe, da
določi za pobiranje prispevkov človeka,
ki bo vsaj znal slovensko. Nismo proti
požarni brambi, ker vemo, kako je po-
trebna in znamo ceniti njeno nesobito
požrtvovalnost in nepristranost, ravno
radi tega pa smemo tudi zahtevati, da
spoštuje v jezikovnem oziru čustva obeh
mariborskih narodnosti, posebno pa še
večinske.

m Restavracija v Narodnem domu je sedaj popolnoma renovirana. Urejena sta dva lokala za klube, na razpolago je keg-ljišče. Točijo se prvovrstna vina, za je-dila pa skrbí izborna kuhinja. Abonentí se sprejmejo vsak čas na hrano.

m Mestno kopališče je izven nedelje in ponedeljka vse dni v tednu odprto. Parna kopelj je ob sredah in petkih za dame, ostale dni za gospode. Občinstvo se opozarja, da mu v prvih kopelnih dneh ni treba čakati na kopelji. Kopališče je odprto od 10. ure do 19. popoldne, blagajna pa do 18.

m Najlepše romane in druge raznovrstne knjige iz svetovnega slovstva v vseh jezikih izposojuje proti neznatni izposojnini »Ljudska knjižnica« v Narodnem domu. Knjižnica kupi takoj po izidu vsako novo slovensko knjigo.

m Studijska knjižnica je za časa po
žitnic odprta dnevno od 9. do 18. ure
izvzemši nedelje in praznike ter dostop
na vsemu občinstvu.

m Interesenti reklam za »Industrijsko obrtno izložbo« v Mariboru se opozarja, da je skrajno zadnji čas za naročitev oglasov za razstavni katalog ter za vse druge reklame imenovane izložbe. Prijave sprejema oglasni zavod Ivo Sušnik, Maribor, Gosposka ulica 36, pisarna »Industrijsko-obrtno izložbo« v Cankarjevi ulici ter za to pooblaščen skvizi-terji.

m. Izpraznitvev greznic. Mestni magistral mariborski je že ponovno, nazadnje z razglasom z dne 17. marca 1920, št. 5095-308 obvestil prebivalstvo, da se smejo izprazniti greznice v mestnem okolišču mariborskem samo s pnevmatičnimi aparati in da je zajemanje fekalij iz grez-

nic iz zdravstvenih ozirav prepovedano. Kljub temu se množijo slučaji, da zajemajo vozovi zlasti iz okolice brez pnevmatičnih aparatov sekali iz greznice v mestnem okolišu. Mestni magistrat mariborski čuti potrebo vnovič opozoriti na prepoved zajemanja fekalij. Obenem daje mestni magistrat splošno na znanje, da ne smejo vozovi za fekalije brez pnevmatičnih priprav iz dežele voziti v mesto. Državni policijski komisariat v Mariboru bo vsakega hišnega posestnika in lastnika vozil, ki se proti gornji naredbi pregreši naznanil in se bo proti kršilec te naredbe postopalo v smislu § 19. cestnega-prometnega in snabženega reda za mesto Maribor z dne 15. marca 1883 z denarnimi oziroma zapornimi kaznimi. Župan: Grčar, s. r.

m Izprijena mladina, Josipu Berglezu v Spodnjem Radvanju sta izginila pred par dnevi iz nezaprtega hleva dva domača zajca. Policiji se je posrečilo najiti storilca v osebi Ignaca V., učenca 4. razreda ljudske šole in Roberta A. učenca 1. razreda meščanske šole, ki sta zajca ukradla ter odnesla na svoj dom. Čuditi pa se moramo staršem, ki so se za svoje otroke tako malo brigali, da ni so niti vprašali, odkod sta jih dobila. Zajce so vrnili lastniku, zoper storilce in odgovorne varuhe pa je uvedeno kazensko postopanje. Sumi se, da je tudi tatvine kokoši, ki so se pripetile v zadnjem času, pripisovati tako mladim zlikovcem, ki sedaj ob počitnicah nimajo nobenega drugega posla in postopajo po mestu.

m Iz policijske kronike. Hlapec Lejz F., iz Pesniškega dvora je vozil z dvoprepnim vozom tako neprevidno, da je pri državni realki podrl plinovo svetilko. Nastalo škodo bo moral seveda povrniti. — Jakobu Vračko je bile na živinskem sejmu ukradeno dvokolno znamke »Syrias, vredno 6000 K. Preiskupom se svari.

mi Kavarna v mestnem parku. Dnevno koncert od pol 17. do pol 19. ure in od 20. do 24. ure. Sladoled in domače pecivo.

m Restavracija in Kavarna »Promenada«. Dnevno od 19., ob nedeljah in praznikih od 16. ure koncert prvovrstne salonske godbe ob vsakem vremenu. IZ vrstne pijače, sladoled in jedila.

m. »Penikse«, zavarev. družba za življenjske, ekspozičura Maribor, uraduje vsak delavnik od 8.—13. ure v Orožnevi ulici št. 11.

—□—

000000000000 0 0 000000000000

ALL INFORMATION CONTAINED HEREIN IS UNCLASSIFIED

Ako hočes bit: dobra mat

svoji deci ter varčna gospodinja, kuhaj le

MIRIM-čokolado v prahu!

Zabljari je pri Trojem trgovcu!

1. General Information

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32

Iz Ptujja nam pišejo: Lastnik tukajšnje kavarne »Balkan« g. Vučak je prosil mestni magistrat, da mu dovoli prirejanje rednih promenadnih koncertov. Ptuj ima čeden park na dravski obali, a za godbo ni nič poskrbljeno. Na predlog g. Vučaka bi njegov damski orkester priredil v paviljonu mestnega parka redne koncerte (najbrže 3krat tedensko), za stroške pa bi se pobiralo od vsakega obiskovalca po 1 dinar. Predlog podjetnega kavarinarja g. Vučaka je občinstvo pozdravilo in je sedaj odvisno od g. župana, ali bo privoščil Ptujju novost, ki je že zdavnaj upeljana v drugih mestih.

Iz Libelič. Ves čas, kar so bile Libeliče pod avstrijsko upravo, je prožništvo izvajala vsakojaki pritisk za naše zavedno obmejno ljudstvo, zlasti še ob raznežitvi. Vsaka lumparija nemškutarjev je našla pri njih zaščito in sami so uganjali najhujšo agitacijo, z grožnjami, lažmi in na vse načine skušali omajati naše ljudi v njih mišljenju. Župnik Vogrinec je moral zbežati iz kraja, ker ni bil več varen življenja. Ko so končno Libeliče bile osvobodene, smo se nadejali, da bo zavladal mir v tem obmejnem kraju, a računali nismo z avstrijskim orožništvom, ki se je izselilo v sosedno vas Potoče, odkoder nadaljuje njih vodja

Prosveta.

»Ljubljanski Zvon« v Rogaški Slatini. Ta zbor je najlažje označiti z besedo »mladost«. Mladost v najlepšem, najvedrejšem, najmočnejšem pomenu. Mladost že dovolj zrelo, da občuti sladko slast umetnosti, a obenem še vsa pijana lastne tople krvi. Opazoval sem lepega fanta med tenorji: kako so mu sijale nepremično v dirigenta uprte oči, slepe za vse drugo na svetu ta hip, s kako strastjo je kar hlepel, da pošlje svoj jasni glas v prihodnji akord! In kakor on več ali manj vsi tovariši in tovarišice. In vsi zvoki čisti ko srebro — samo basu ne bi škodovalo še dvoje, troje »gromovnikov«, kar smo občutili morda posebej v še svežem in nepozabnem spominu na mariborske »Matičarje«. Pa dekleta oziroma morda tudi mlade ženske — res prijeten pogled tudi za oko! In kar brez not, da je bila pozornost vseh teh sedemdesetih ljudi osredotočena edino na mirnega, svoje družine tako gotovega si voditelja. Občinstvo pa sijajno razpoloženo, hvaležno in čim bolj navdušeno, kar je prišlo do še posebej toplega izraza, ko je bil g. Prelovcen poklonjen lavorov vence. A če dvorana ni bila bolj polna — približno samo do dve tretini — v resnici ni bila kriva nesrečna »politika«, ampak spet ta — nesrečna soparica! Gost je pač gost, smo rekli že opetovano, predežno bitje, naj si bo Srb, Slovenc ali Hrvat, ki mu je komodnost prvi in zadnji zakon — plačal bo morda celo vstopnico (to se je baje zgodilo tudi to pot) s hladu v zaprt prostor pa ti ne pojde, če ne pričakuje prav posebnih iznenadenj, bolj zunanje nego notranje kakovosti. Pri ti priložnosti bi si dovolil še sledečo opozorilo: Naj bi že spomnili kak centralni organ, morda Zveza pevskih društev, povprašalo svoje članke, kdo namerava to leto nastopiti v zdravilišču, in si potem pravočasno zagotoviti primerne roke, ko je na škodo vsem, ako poskusijo kar v treh tednih vsi po vrsti svojo srečo, potem pa za vso še dolgo ostalo sezono ni nobenega več. Ni pozabiti, da tudi vokalni koncerti naposled le niso »privlačni« za vsakogar, in treba je najmanj, da se ena »partija« gostov nadomesti — približno v treh tednih — z naslednjo. Tudi naj bi se vzporedi ne ponavljali preveč in bili za Slatino čim bolj »jugoslovanški«, to je sestavljeni iz slovenskih, hrvaških in srbskih zborov. — e.

Mariborske šole.

Vpisovanje v obrtno nadaljevalno šolo. Kljub večkratnemu pozivu naj pošljejo delodajalci in delodajalke svoje vajence in vaječke pravočasno k vpisovanju v obrtno nadaljevalno šolo, ker drugače pri velikem številu učencev in učenek (okoli 1000) pisarna ne bo zmogla obilnega dela, nam naznanja šolski odbor, da se je prijavilo do danes šele 10 vajencev, četudi se je pričelo vpisovanje že dne 15. julija t. l. Šolski odbor še enkrat opozarja na svoj razpis glede na vpisovanje. Dal je naročilo, da se vpisovanje zaključiti dne 31. avgusta t. l. kdor pride po lastni krivdi pozneje, se ne bo več mogel vpisati in šolski odbor bo moral proti takemu zamudniku postopati po veljavnih predpisih.

Kultura in umetnost

»Člani kluba »Grohar« se opozarjajo, da je treba poslati dela, namenjena za VII. razstavo najkasneje do 8. avgusta t. l. na naslov »Industrijsko-obrtna izložba v Mariboru«, Cankarjeva ulica (Dekliška ljudska in meščanska šola, pritličje, desno).

»Pflug - Hartung, Illustrierte Weltgeschichte (6 zvezkov v originalni vezavi). To delo je bilo ponujeno tukajšnji študijski knjižnici za jako ugodno ceno (600 Din). Ker pa knjižnica že to delo ima, je mogoče, da se zanj kdo drugi zanima. Delo ostane v knjižnici ta teden od 8.—18. ure na ogled, pozneje se lastnik vrne.

»Nova Evropa. Izšla je 3. in 4. številka VII. knjige »Nove Evrope«. Obsega 48 strani. I. Kolbe piše o narodni svobodi v osvobodjeni domovini. Narodne svobode ni brez socialne pravde. To smo v današnji politični borbi docela prezrli. — Izrečno zanimiva je M. Grkovičeva kritična ocena hrvaškega seljaškega pokreta. Pisec analizira Radičevovo kmečko ideologijo, pokaže njene sestavine, nato

pa zavzame kritično stališče napram celemu gibanju. — A. Cesurec objavlja svoj razglabljanje o boljšeizmu in kulturi, deloma na podlagi lastnih opažanj v Sovjetski Rusiji. — Dr. I. Belin nadaljuje svojo razpravo o stabilizaciji dinarja. V drugem članku se bavi z njeno tehnično stranjo. — Namesto političnega pregleda sledita dva krajša politična članka. V ekonomskem pregledu razpravlja dr. I. Belin o novem povišanju davkov in o kuluku. — Al. Jelačić (Rus hrvaškega porekla) objavlja Nobokova opažanja o drugi ruski revoluciji. — »Nova Evropa« je s to številko dosegla ravno 100 števil. Priznati ji je treba, da ima razen prvovrstnega uradništva tudi vzorno upravo. Izhaja točno kakor ura. Nobena številka ni zakasnela. V Jugoslaviji je taka točnost in vestnost osamel pojav.

»Poštansko-štedna, čekovna i virmanska služba u Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca. Napisal Zdravko Simončič. Naročila sprejema: Knjižarsko akcijsko društvo »Polet« v Beogradu, Prizrenska ul. 5. Knjiga je napisana v prvi vrsti za javnost, da jo popolnoma seznani z moderno, posebno za gospodarski svet prepotrebno in praktično panogo javne službe, hkrati pa se bo uporabljala tudi za službeno potrebo poštne hrailnice, čekovnih zavodov, pošt in strokovnih šol, ker jo je poštni minister kot tako odobril. Denarni promet s čekovnimi računi je najcenejši in ga uporabljajo vsi denarni zavodi, industrijske ustanove, uradništva, oblasti itd., prav tako pa tudi privatne osebe, ker je ta promet zanje najbolj praktičen, soliden in poceni in ker prihrani mnogo časa in delovnih sil. Vsakomur, ki hoče pravilno uporabljati čekovne položnice, čke in izplačilne naloge, ki hoče čimbolj izkoristiti virmanski promet za izplačila brez provizije in za vplačila na račun drugih lastnikov čekovnih računov in ki hoče čimbolj uporabljati svoj čekovni račun za vse vrste vplačil in izplačil, je ta knjiga absolutno potrebna. Razen praktičnih navodil za občinstvo, najvažnejših obrazcev s primeri, kako se ti obrazci izpolnjujejo, in nekaj tablic, obsega knjiga tudi kratek historiat poštne hranilnice in čekovnih zavodov, točna navodila za hranilnični promet, ki se skoro uvede po vsej državi, navodila za promet z vrednostnimi papirji, pravilnik o dajanju posojil in navodila za lombardna posojila, zakon o poštno-hranilnem, čekovnem in virmanskem prometu, pravilnik o ustroju poštne hranilnice in čekovnih zavodov in o nadzornem svetu z vsemi potrebnimi razlagami in abecedno vsebino. Nadalje so navedene v knjigi vse izpremembe v hranilnem, čekovnem in virmanskem prometu, ki jih predpisuje novi zakon in ki se ob otvoritvi poštne hranilnice v Beogradu izvedejo po vsej državi. Knjiga je pisana v poljudnem jeziku, natisnjena pa v latinici, tako da jo bo tudi vsak slovenski naročnik prav lahko razumel.

Sokolstvo.

o Sokolski zlet v Splitu. Potek zleta je bil sijajen. Prisostovalo je nad 10.000 Sokolov in gostov iz vseh krajev Primorja. V sokolski poverki je odzvonilo 10 godb. Tisočglave množice so sokolstvo navdušeno pozdravljale. Prisostvoval je tudi češkoslovaški prosvetni minister Haberman, ki se mudi te dni v Splitu.

Turistika in sport.

»Vodič na Plitviška jezera. Pod tem naslovom je izdalo Hrvatsko planinarsko društvo v Zagrebu knjigo, ki jo je spisal D. Paulič, znani planinec in amaterfotograf. Vsakomur, ki hoče obiskati Plitviška jezera, ta biser naše domovine, bo knjižica dobrodošla. Vsebuje poleg opisa 29 slik, 2 karti in 2 načrta ter eno sliko v barvah. Naroča se pri Hrv. planinskem društvu v Zagrebu, Ilica 35.

Objave.

»Klub kolešarjev in motokiklistov »Perun« ima svojo redno sejo v petek dne 27. tm. ob 20. uri zvečer v klubovih prostorih v gostilni pri »Črni Juriju«. Na dnevnem redu so važne tekoče zadeve, vsled tega se prosi, da se vsi člani odbora seje sigurno udeležijo.

Gospodarstvo.

Nekaj iz teorije kmetijstva.

(Nadaljevanje.)

6. Gnoj in gnojenje.

Vrsta umetnih gnojil	Dušika %	Fosforne kisline %	Kalija %	Apna %	
a) Dušičnata gnojila:					
Soliter	15—	—	44	—	
Amonijev sulfat	20-50	—	—	—	
Cijanamid	19-92	—	—	—	
Apneni dušik	18—	—	—	—	
b) Fosfatna gnojila:					
Apatit (prirodni fosfat)	—	23—42	50—90	—	30—52
Kostna moka (razklejena)	1.02	29.7	—	—	—
„ „ (nerazklejena)	3.76	22.45	—	—	—
Oglje iz sladkornih tovarov	—	0—35	65—75	—	42—52
Fosforna žlindra	—	14—18	—	—	50
c) Kalijeva gnojila:					
Kalijev klorid (Strassfurtska sol)	—	50—53	—	—	—
„ sulfat („ „ št. 1.)	—	49—52	—	—	—
Kajnit	—	11—13	—	—	—

Apno, pepel in gips.

K mineralnim gnojilom se prištevajo tudi apno, pepel in gips (mavec). Apno služi kot hrana biljkam, uporablja se pa tudi kot sredstvo, ki zboljšuje fizično stanje zemlje. Zlasti glinaste, kisele in granitne zemlje trpijo navadno na pomanjkanju apna. Ceni se, da setve in deževje izvelejo iz zemlje na leto 6—700 kg apnenca na hektaru zemlje. Precej težko je določiti, koliko apna je potrebno na leto za popravo zemlje. V praksi se obično uporablja sledeče količine apna na ha vsako peto leto: 2000 kg na glinastih zemljah; 1500 kg na močvirnatih travnikih in kiselih zemljah in 1000 kg v peščenih in granitnih zemljah. Apno se spravi na polje v kupčke, ki so oddaljeni kakih 7 m vsaksebi. Kupi se pokrijejo z zemljo in se, kakor hitro se apno pod vplivom vlage razdrobi, z lopato enakomerno po celotni polju razsejejo. Priporočuje se, ne uporabljati prevelikih količin apna na enkrat, ker apno zelo pospešuje pripravljanje dušičnatih snovi v zemlji (nitrifikacijo), vsled česar so lahko prvi donosi žetev zelo veliki, a pozneje

ši zelo slabi. »Apno bogati očete in siroto sinove«.

Pepel. Čim apno služi več, da popravi fizikalne lastnosti zemlje, tim se uporablja pepel za gnojenje zaradi povečanja hranljivih sestavin v zemlji. Pepel vsebuje vse važnejše redilne snovi razven dušika. Izkuhan pepel je zgubil kalij. Pepel od kamenitega premoga je ubog na fosforove kisline in na kaliju. Pepel je zelo dobro gnojilo tudi za travnike.

Gips. Gips je sestavina žvepla in apna. Prodaja se v surovem stanju kot žgan ali nažgan gips. Bolje se ceni žgan gips, ker nežgan vsebuje 20 odstotkov vode. Gips učinkuje zelo povoljno na metuljaste rastline, kakor na deteljo, lucerno in esparzeto. Kadar se trosi spomladi v količini od 400 kg na ha, na eno od omenjenih rastlin, se opaža močan porast; listje postane temnejše barve in bolj razvito; žetveni donos se znatno poveča. Trosi se večkrat v zmesi s solitrom. Učinek gipsa je brzi in omejen, ker se lahko razteva in ga tudi biljke naglo izkoristijo. Gips pomaga samo rastlini, pri kateri se je uporabil. (Dalje sledi.)

K preoranju letošnjega strnišča.

Ko bomo preoravali strnišče za ajdo in repo, je obrniti vso pozornost na zatiranje črva. Črvi naj se za plugom pobirajo. V tako bogatih hroščevih krajih, kakor so naši, moramo zatirati črve tudi za brazdo, da se rešimo vsaj po možnosti nadloge majnikovega hrošča.

Na Francoskem računajo škodo, ki jo povzročajo črvi, letno na 250 milijonov frankov, v glavnem letu izpodjedanja pa na eno milijardo frankov. Tudi pri nas je ta škoda ogromna in šteje na milijone. Dokler črv živi in žre v zemlji, doseže mo največ, ako ga pri oranju pobiramo in uničujemo. Pri nas se rudi ugodna prilika za to sedaj ob ajdovi setvi, v gorkem poletnem času, ko je najbolj porušeni in najboljše pri vrhu. Letos, ko črv izpodjeda zadnje leto naše sadiče, je posebno važno, da ga pokončujemo, preden se zabubi, kajti ko se hoče zabubiti — in to je v času od julija do septembra — zleze tako globoko v zemljo, da ga navadno brazdo nič več ne dosežemo. Sedaj ob ajdovi setvi imamo najlepšo priliko, da ga pokončujemo. Za vsakim plugom naj stopa po črvih njivah mladina s košaro v roki in naj pridno pobira

ra črve za brazdo. Veliko dobrega bomo lahko dosegli na ta način. Nažene naj se razentega tudi kokoši na njive, ki bodo tudi pridno pomagale, ki pa seveda ne zmorejo same tega dela, ker imajo premajhne želodce. Lotimo se pobiranja črva za brazdo! Dokler ne bomo v svojo resnobo zatirali tega škodljivca in storili vse, kar je v naši moči, toliko časa smo krivi sami te velikanske škode, ki je prizadeva črv po naših zemljiščih.

Divje korenje v otavi.

Kakor moramo skrbeti za čiste njive, ravno tako moramo skrbeti tudi za čiste travnike. Njivski plevel nam je znan, je le treba, da se ga skušamo znebiti. Traviški plevel je našim gospodarjem manj znan, zato ga tudi tako mirno trpijo.

Če nastopa divje korenje v takih množinah, kakor to vidimo sedaj po raznih travnikih v otavi, potem ga moramo šteti med traviški plevel, ker nam znižuje in kviri pridelek otave. Divje korenje ne daje v prvi košnji, tedaj v seču, nobenega pridelka, v otavi pa prav malovreden pridelek. Razen tega nam izpodriva druge dobre trave in zemlji-

šča. Do košnje nam dozori, potem se pa osuje njegovo seme in razmnoži zopet za prihodnje leto. Divje korenje je enoletna rastlina, ki se širi s svojim semenom. Kot semenske rastline bi se je lahko znebili, če bi ji oklestili srpmi tisto belo cvetje, ki ga nastavlja v širokih kobulih. Zgoditi se mora to, kakor hitro se razvete. Na ta način preprečimo, da nam ne napravi semena in da se ne more na novo zasejati. Komur je na tem, da svoje travnike zboljšuje in čisti, se ne bo zbal tega dela, če je tudi do sedaj neobičajno. Gre za to, da se iznebimo nadležnega in malovrednega plevela, ki dela škodo v prvi košnji, še bolj pa v drugi košnji. Kjer je v otavi vse belo od divjega korenja, povsem tam ga je treba preganjati in sploh delati na to, da bo namesto korenja rastlo kaj boljšega. Divje korenje se po naših travnikih čim dalje bolj širi, zato ni le treba, da ustavimo njegovo nadaljno prodiranje, ampak da ga sploh po možnosti preženemo iz naših travnikov. Travniska ženena bodi iz trav in detelj, ne pa iz plevela!

TRŽNE CENE.

Koliko je vreden naš denar? Dne 24. julija se je dobilo na zagrebški borzi: 1 dolar za 93,5-94 din., 100 avstr. kron za 278-280 din., 100 lir za 410-411,5 din., 100 francoskih frankov za 560-570 Din., 100 švicarskih frankov za 1685-1695 din., 100 nemških mark za 2 in četrt pare.

Blagovne borze 24. julija. Novi Sad: pšenica bačka stara 400, ječmen novi bački 295, oves bački 300, turščica bačka 290-295, moka bačka »0« 645, nova 595, »2« 595, »5« 512,50, »6« 475.

Zagreb: postavno vojvodinska postaja: pšenica nova 375-380, turščica žolta 290-300, ječmen za pivo 290-300, za krmo 270-280, oves 305-315, moka »0« stara 650-675, »2« 625-650, »4« 600-625.

Tržne cene v Mariboru

dne 15. julija 1923. (Cene v dinarjih).

1. Meso: Govedina I 24-25, II 22-23, III 18-20, sveži jezik 24, vampi 9, pljuča 7-10, ledvice 22-24, gobec —, možgani 22-24, parklji 8—, vime 10—, loj 15-17. Teletina I 24-25, II 20-23, jeta 24—, pljuča 22—, ledvice —, svinjina: Prašičje meso 35-40, salo 37,50, čreva mast 30—, pljuča 15—, jeta 15—, ledvice 25—, glava 20—, noge 12—, slanina sveža 38-75, papricirana 42—, prekajena 41—, mast 40—, prekajeno meso 45-46, prekajene noge 14—, prekajen jezik 46—, prekajena glava 25—, 1 kg kozjega mesa 19—.

2. Klobase: krakovske 50—, debrecinske 35—, brunšviške 25—, pariške 30—, posebne 30—, safalade 30—, brenovke 35—, kranjske 45—, prekajene —, meseni sir 30—, poljske salame 45—, pretisnjene klobase —.

3. Konjsko meso: I 12-15, II 10-12.

4. Kože: konjske, komad 175—, gosje 20-22,50, telečje 23-30, svinjske 8-10, usnje gornje 105-190, podplati 100-140.

5. Perutnina: Piščanec majhen 15—, večji 30—, kokos 50-60, raca 30-35, gos 80-100, golob —, zajec domač (majhen) 20—, zajec domač (večji) 30—.

6. Mlečni izdelki: mleko (liter) 3-50 do 4, surovo maslo (kg) 44-50, smetane 15, čajno maslo —, maslo —, sir ementalški 150—, polementalski 60-75, trapistni 35-40, grojerski 45—, tilsitski 45—, parmezan 150—, sirček (komad) 7-50-10, jajca (komad) 1-25 do 1-50.

7. Pijača: Vino novo 8-10, vino staro 13-14, pivo 6-50, stekl. pive 3-25, zganje 20-25.

8. Kruh: Bel (kg) 7-50, črn 6-50, ržen —, zemlja (6-5 dkg) komad 0-75, mlečni kruh —.

9. Sadje: (kg) Črešnje 16—, jabolka I —, II —, III 10—, slive —, suhe 9—, marelice 20—, breskve —, kostanj surovi —, kostanj pečeni —, bruske I —, II —, III 20—, limone (komad) 0-75-1-50, oranže —, rožiče 8-10, fig 15—, dateljni —, mandeljni 50-60, orehi 7—, orehi lus. čeni 30—.

10. Specerijsko blago: Kava I 60—, II 45—, kava prazna I 70—, II 48—, so 3-75, poper cel 40—, poper mlet —, paprika 50-90, testenine 18-20, sladkor v prahu 28—, sladkor v kristalu 24—, sladkor v kockah 26—, kvas 26—, škrob pšeničen 15—, rižev 25—, koruznega —, riž 7-50-13, kis navadni (liter) —, vinski 3—, olje namizno 32—, bučno 37, »42, spirit denat. 15—, mlo 18-20.

11. Zito: Pšenica 4-25, rž 4—, ječmen 3-50, oves 3-75, koruza 3-75, proso 4-50, ajda 4—, fižol navadni 6—, fižol rajni —, grah —, leča 16—.

12. Mleški izdelki: Pšenična moka 0 7-75, 1 7-25, 4 7—, 6 6—, kaša 7-50, ješprenj 6-7, otrobi 3—, koruzna moka 4—, koruzni zdrob 5-6-50, pšenični zdrob 8-50, ječmenova moka —, ajdova moka 1 10—, 2 8—, ajdova kaša (liter) —, ržena kava 10-15, cikorijska 26—.

13. Krma: Seno sladko 75-100, seno kisló —, otava —, detelja —, ovsena slama 100—, pšenična slama —, ržena slama —, (za 100 kg).

14. Kurivo: Drva trda 170—, mehka 110— (za m³), premog, trboveljski 48—, velenjski 26-50 (za 100 kg), oglje 2—, koks 1— (za kg), liter petrolej 7—, liter bencina 20—, kg karbida 5-50, kg sveč 16—.

15. Zelenjava in podzemljice: Salata glavna (kg) 0-75-1, strcnata 0-75-1 endivija 1—, berivke —, motovilka —, zelje pozno (kg) —, karfijska (komad) 7-10, spargeljni šopek —, kupček spinache 1—, paradižnikov 5-12, kumare komad 2-8, jedilne buče komad 2-5, grah v strožu (liter) 1—, luščenega 7-50-10, fižol v strožu kupček 1—, peteršil šopek 0-25, zeleni šopek 0-25, čebule 4-6, česen 10—, pora (komad) 0-50, korenje vrtno 0-25, korenje navadno 0-25, zelenjava za kuho (šopek) —, 25, rdeča pesa (komad) 0-25, repa —, koleraba podzemljica (komad) 1—, krompir zgodnji (kilogr.) 1-75-2, krompir pozn —, hren 5—.

g Razstava Zveze čeških mest. Opozorjamo na razstavo Zveze čeških mest, katero priredi v okvirju letošnjega praskega jesenskega velesejstva in ob priliki kongresa čeških mest v dneh od 2. do 9. septembra v paviljonu »G« na razstavišču v Král. Obori v Pragi. Na razstavi si interesente lahko ogledajo najmodernejše izdelke mestne tehnične uprave, zlasti kar se tiče čiščenja ulic, kakor avtomobilne stroje za odpeljavo odpadkov pri gospodinjstvu, stroje za čiščenje mlak, dalje pogrebne in definfekcijske vozove, ambulance za ranjence, prometna sredstva, omnibuse, autobuse, avtomobilne vozove za prevoz pohištva, rešilne postanje itd., kanalizacijsko delo, električne železnice, električne instalacije, požarne stroje, hodnike, hišna in ulična vžigalila, lovilce strešne opeke itd. Čsl. industrija je v teh strokah v teku zadnjih dveh let znatno napredovala ter proizvaja najmodernejše naprave te vrste.

g Velesej v Lvovu. Za III. mednarodni vzhodni velesej v Lvovu, ki se bo vršil od 5. do 17. septembra 1923. je prospekt s pogoji za razstavitev interesentom na vpogled v pisarni trgovske in obrtniške zbornice in Ljubljani.

g Mednarodni sejm v Lvovu. Posetnikom mednarodnega vzorčnega sejma, ki se bo vršil od 5. do 17. septembra t. l. v Lvovu, je dovolilo ministrstvo saobračaja vožnjo za polovično ceno in sicer za pot tja in nazaj brez prekinjenja. Posetniki se morajo izkazati s predpisano legitimacijo, ki jo dobe od urada velesejstva v Lvovu. Polovična cena velja za osebnost in brze vlake. Za predmete, ki se bodo pošiljali na velesej, je dovolilo ministrstvo 50% znižanje normalne tarife za prevoz do naše meje in obratno pod pogoji, ki jih predpisuje tarifa.

g Velesej za lesne izdelke v Lyonu. V Lyonu se bo vršil od 5. do 21. oktobra t. l. sejm za les in lesne izdelke. Pismene prijave sprejema najdalje do 15. avg. t. l.: Foire de Lyon, Hotel de Ville, Lyon (France). Vzorci morajo biti v Lyonu najdalje do 20. septembra t. l. Cena za stand znaša 1000 frankov, izven standu se plača 20 frankov za m². Podrobnejše podatke daje naše poslanstvo v Parizu in naša trgovinska agencija v Lyonu (Agence Commerciale du Royaume des Serbes, Croates et Slovenes, Lyon, Rue Sala 27.)

Nekaj iz gospodarske uprave.

Gospodarska uprava kot nauč je del narodnega gospodarstva in podaja načela in smernice, kako naj se posamezne gosp. panoge združijo v gospodarsko harmonično jednoto ter kako se ta upravlja, da se doseže čim višji gospodarski dohod. Važno in potrebno je telesno delo gospodarja samega, toda vsaj tako važno, če ne v sedanjih časih še pomembnejše je duševno organizatorično in upravn

delo njegovo. Na mnogih kmetijah pri vsej izredni pridnosti voditelja ni pravega gospodarskega efekta ravno vsled tega, ker je gospodar kot delavec celo prepričen, a premalo dober vodja ter se da svojim počivajočim delavcem občasno v delavnosti. Kolikokrat bi dosegel večji uspeh, če bi raje malo sedel, preudaril in ukazal, da se delo izvrši čim racionalnejše in bolj ekonomično in ne bi vsled prevelike telesne utrujenosti pozabil in zanemaril marsikatero važnejše duševno delo.

Da je pa gospodar v stanu dobro urediti si in upravljati svoje posestvo, mora najprej to dobro poznati v vse podrobnosti, mora trajno imeti v evidenci vse gospodarske in tržne razmere, to je, imeti eno oko vedno obrnjeno na trg, da izrabi vsako ugodno konjunkturo, biti pa mora tudi dovolj vztrajen in energičen, da za početo tudi v resnici izvede, in posedovati dovolj dobre volje in vztrajnosti, da si najvažnejše stvari zapisuje ter vodi vsaj najpotrebnejše gosp. zapisnike.

Prvo je torej, da dedobra prepozna svojo zemljo; koliko jih je, ki bi res točno vedeli za vse mejnike, ki točno poznajo obseg in kvaliteto vsakega posameznega kosa zemljišča, vse resnične servitute in pravice itd., in vendar si vsak to domišlja zlasti še mlajši gospodarji. Ne potrebnost bi bilo in škoda časa, da bi moral vsak vse to sam zbirati, kajti vse dobi točno v katastralni mapi in posestnih listih na davčnem uradu pri katastru, ter na sodnji pri zemljiški knjigi. Prav vsak gospodar bi moral imeti doma iz mape narejen črtež svojega zemljišča ter posestni list. Prvega si lahko prekopiramo, če že nima pri roki kakega študenta, iz katastralne mape, ki je pri občini, prepis posestnih listov ali pa oboje si pa da za nekaj dinarjev napraviti pri katastru in sicer tako, da ima vse svoje posestne parcele v enem posestnem listu skupaj. Z mapo in posestnim listom v roki pa naj vsaj enkrat na licu mesta ogleda vsak komad svojega zemljišča posebej, ker ima tu točno narisano obliko in velikost, točno opisan obseg, vrednostni razred zemljišča, vrsto kulture, od katere je treba plačevati zemljiški davek in katastralni čisti donos, po katerem se določa ta davek. Mapa je narejena v razmerju 1:2880 to je 1 cm v mapi odgovarja 28,80 m v naravi, torej lahko takoj vsak sam izmeri ali mu je res sosed kaj več odrezal, oz. če se prestavljeni mejniki, ki so postavljeni bili v vsakem križišču ravne črte, ali si pa samo domišlja, da se ne dviguje po nepotrebnem tožba. Če razlika niti ne doseže pol metra je bolje pustiti, ker se to že geometru zdi premalo oz. lepo zdravna. Če kaj kupujem, prodajam, menjavam, ali, če si hočem kot napreden gospodar urediti na polju dober kolobar oz. usevni red, mi vedno rabi mapa in posestni list, zato je sramotno za vsakega gospodarja, ki tega nima pri hiši. Zlasti je pa važno sedaj, ko bodo tako temeljito zvišali zemljarijo, da si ogledam, za kake kulture plačujem davke in v katerem razredu je vpisano zemljišče, ter če ne plačujem še davke za kak kos, ki je že davno prodan a ne izbrisan, da si dam to pri katastru in tako pri davčni oblasti popraviti. O servitutah in pravicah na zemljišču drugih, o raznih sodnijskih zadevah, kurateli, intabulaciji itd. pa dobim potrebne podatke na sodnji pri zemljiški knjigi, kjer si tudi lahko dam napraviti izpisek svojih vložkov, vendar to še ni tako neobhodno potrebno, ker je ta knjiga javna in smem sam vpogledati in napraviti si izpisek.

Če bi vsak gospodar večkrat s kritičnim očesom obšel svoja zemljišča, bi ob-

novil marsikak mejnik, popravil marsikak plot, se odločil do kake potrebne melioracije vsaj za streljenje jarkov in popravo potov in preštudiral kako bi svoj rezmetana polja spravil bolj skupaj. Ako bi več gospodarjev ali vsaj dva šla z istimi mislimi preko svojih razkosanih zemljišč in bi bilo malo dobre volje, malo manj egoizma izbiti iz zamenjave kar mogoče profita za se ter malo manj domišljije, da je njegovo zemljišče najboljše, bi na podlagi podatkov mape in posestnega lista, kmalu prišli do rezultata, da zamenjajo zemljišča in tako po lastni inicijativi arondirajo svoja posestva, zlasti še, ker so po zakonu zemljeknjižne pristojbine v tem slučaju zelo nizke. Koliko dobička bi vsak posameznik imel zlasti sedaj ob tej draginji delavcev in ko je razdor pri sedanjih njihovi komodnosti na razkosanih zemljiščih nemogoč, ni treba naštevati. Tudi je vsako intenzivnejše gospodarstvo na taki kmetiji nemogoče ne le, da je težko urediti ali pravičen plodored, marveč je skoro brezpomembno vsako uničevanje rastlinskih in živalskih parazitov in plevela na lastnih tleh, ker se takoj zopet razširijo in zasejejo od sosednih njiv in se s križanjem zopet vsako boljše semensko blago oslabi. V Ljubljani pri oddelku za kmetijstvo imamo izvrsten urad, imenovan »urad za agrarne operacije«, čigar glavni namen je izpeljavati po občinah in vaseh komasacije ali zlozbe zemljišč. Toda do čim imajo po severnih deželah ti uradi toliko dela priglasičenega že za več let naprej, se pri nas, kjer imamo še bolj razkosana zemljišča, nihče ne zveni za to, seveda, ker je prepuščeno prosti volji ozir. mora biti vsaj dve tretjini lastnikov za to, na to bomo pa pri današnji medsebojni vzajemnosti in ljubezni še stoletja čakali. Zemlja je pa tudi narodna in kar je dobro, je tudi pod pritiskom dobro, zato bo treba iti za tem ciljem tudi zakonitim putem, čeprav je to slabša pot. (Dalje prihodnjaj.)

Industrijsko-obrtna vzorčna izložba v Mariboru

združena z vinarsko, vrtnarsko, umetniško in gradbeno razstavo.

(Od 15. do 26. avgusta 1923.)

Velikanska udeležba na razstavi. Kako veliko zanimanje vlada za letošnjo razstavo, znači dejstvo, da je prijavilo svojo udeležbo poleg skoraj vseh domačih industrij tudi mnogo industrijskih podjetij iz vseh delov naše države, tako n. pr. iz Subotice, Novega Sada, Zagreba, Beograda, Niša, Skoplja, Sarajeva, a tudi iz inozemstva, kakor iz Leipziga, Dunaja, Gradca, Monakovega itd. So to industrijske panoge, ki pri nas še niso zastopane. Na eni strani bo omogočila razstava s tem nove trgovske zveze, na drugi strani pa se bo videlo, česar nam še manjka in kaka industrija nam je še potrebna. Temu zanimanju razstavljalcev pa je primerno tudi zanimanje obiskovalcev. Že sedaj je sprejela uprava mnogo prijav za korporativne izlete in posete razstave, ki bo v vsakem oziru odgovarjala svojemu namenu in pomenu.

Oglase za razstavni katalog, ki izide o priliki razstave v veliki nakladi, sprejema pisarna razstavnega odbora in pooblaščen oglasni zavod I. Sušnik, Maribor, Gosposka ulica.

Vsa pojasnila glede razstave daje edino pisarna razstavnega odbora v Mariboru, Cankarjeva ulica, tel. št. 325, kamor naj se blagovolijo obrniti vsi zainteresirani.

Nogavice

kupite najcenejše pri trdki
Anica Traun, Maribor
Grajski trg 1. 1179

A. VICEL
Maribor, Glavni trg 5
trgovina s hišnimi potrebščinami, emailirano, pločevinasto in ulito posodo, porcelanasto, kameninasto in stekleno roblo. Na drobnice 1386

Podpirajte Jugoslovensko Matico!

Zahtevajte povsod 'TABOR'!

Preselitveno naznanilo.

Cenjenemu občinstvu naznanjava, da sva premeštila najino

sodarsko delavnico

v **Franciškansko ulico št. 11** (meropreizkusni urad). Ob tej priliki opozarjava, da izdeluje v prvi vrsti transportne in skladišne soode, sprejemava pa tudi v popravilo pokvarjene sode. Svojo najmodernejše urejeno delavnico najtopleje priporoča.

1521

Rajmund Pichler in sin.

Podpirajte slovenske tvrdke!

Novo!

Novo!

Dežni plašči

od 450 Din. naprej, najnovejši vzorci, pravkar došli. Velika izbira perila, klobukov, čevljev, dežnikov, palic, nahrbtnikov in sandal po konkurenčnem ceni pri

2595

JAKOBU LAH, Maribor, Glavni trg 2.

Velika zaloga

cementa, traverz, železa in dr.

po ugodnih cenah.

2576

Pinter & Lenard, Maribor.

Naročam DNEVNIK „TABOR“

Ime: _____

pošlic: _____

kraj: _____

pošta: _____

Priložite poštno položnico, da pošljem naročnino!

V _____, dne _____ 1923.

lastnoročni podpis.

Prečrtaj, česar ne želiš!

Izreži in pošlji v odprti kuverti z 20 para znamko na naslov: „TABOR“, Maribor.

Reform

steklenice za konzerviranje sadja, povrtnin in mesa so najboljše in najcenejše.

Glavna zaloga za Jugoslavijo

pri trdki

1410 6-5

Lovro Petovar, Ivanjkovci.

Ceniki na zahtevo!

Mala oznanila.

Gospodična, trgovsko nabravana, z dolgoletno bančno prakso, vešča slovenskega, hrvaškega, nemškega in italijanskega jezika ter strojepisja in nemške stenografije, išče primerno mesto. Naslov pove uprava. 1514

Pri **ekrožnem agrarnem uradu** v Mariboru se odda s 1. avgustom mesto **pisarniške pomočnice-zvaničnice** s znanjem strojepisja. Pismene prešnje, pravilno kolokovanje, je vlagati najpozneje do 1. avgusta t. l. pri **ekrožnem agrarnem uradu** v Mariboru, Koroška cesta 19. 1520

Vajenci za **slasličarno** se takoj sprejmejo. Naslov pove uprava „Tabora“. 1512 2-2

Spreten **prodajalec sladoleda** se takoj sprejme. Naslov pove uprava „Tabora“. 1513 2-2

Mlatilnica in veterinica (Windmühle) na prodaj. Vreznik, Pod mostom 8. 1515

Dva **studenta**, Srbin in Hrvat, žele se upoznati sa inteligentnimi Slovenkami radi zabave i zajedničkih šetnja. Pismene ponude molimo na upravo pod oznakom „Studenti“. 1516

Migljanična brivnica se vsem priporoča. Prvovrstna postrežba. Vjekoslav Gjarin, Jurčičeva ulica 9. 1850

Prvovrstna čevljarska delavnica R. Monjac, Maribor, Jurčičeva ulica 9, sprejema vse vrste naročil po meri in vsakovrstna čevljarska popravila. Cene zmerne. Postrežba solidna. 1118 30-15

VI dobite poštni paket franco povsod: 1 fini med, konjak, 1 hol. liker Levert, 1 Co-infreanks liker, 1 Triple seco; vse skupaj samo za Din. 252.- Hmelak i drug, Maribor. 1301

Najlepše srajce, kravate, klobuke, nogavice in ostalo modno blago dobite po ugodnih cenah v modni trgovini B. Veselinaovič & Komp., Maribor, Gosposka ul. 26. 1382

Hrastov les v deblini 35, 50, 100, 130 mm, približno en vagon se po ceni odda. Mizarstvo Koroška cesta št. 46. 1482 5-3

Lokal za skladišče, obrt, delavnico ali pisarno, 32 m² v Dravski ulici, se takoj odda. Pojasnila Dravska ulica 10. I. nadst., vrata 11. 1487 4-3

Lastna delavnica. **Pohišstvo.** Velika zaloga.

Prezdamo naročila, tudi po načrtu, od najenostavnejšega do najfinjšega izdelka. Notranja in zunanja dekoracija. Za obilna naročila se priporočata.

Jagodič in Sajko

mizarstvo in tapetnistvo

Rotovski trg 3 MARIBOR Slomškov trg 6

Odlikovan z zlato kolajno. Sodni izvedenec. 1434 25-5

Palma

Ne na nisko ceno

temveč na kvaliteto

morate paziti kadar kupujete gumi potpetnike. Zahtevajte od Vašega čevljarja izrečno Palma kaučuk pete in potplate.

Najboljše in najcenejše

pa tudi najlepše blago za obleke, kakor sukno, hlačevina, volneno blago, plavina, cefir, šifon, platno, izgotovljene obleke, srajce, predpasniki, nogavice, robci, odeje itd. se dobi prvovrstno pri

I. N. Šoštarich, Maribor

Aleksandrova cesta št. 13.

Slavenska banka d. d., Zagreb

Podružnica Maribor,

Aleksandrova cesta št. 11

Delniška glavnica Din 50,000.000—

in rezerve preko Din 12,500.000—

Vloge čez Din 125,000.000—

Podružnice:

Beograd, Bjelovar, Brod n/S., Celje, Dubrovnik, Gornja Radgona, Kranj, Ljubljana, Murska Sobota, Novi Sad, Osijek, Sarajevo, Sombor, Sušak, Šibenik, Vršac, Wien.

EKSPozITURE:

Rogaška Slatina (sezonska), Škofja Loka, Jesenice.

Agencija: Buenos Aires, Rosario de Santa Fe.

AFILIACIJE:

Ljubljana: Slovenska banka.

Split: Jugoslavenska Industrijska banka d. d.

Budapest: Balkan Bank r. t., Vaczi utca 35.

453

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje

ARKO LIQUEUR TRIPLE SEC!